

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО»

Мотивація школярів до творчої діяльності засобами образотворчого мистецтва

**Інформаційно-методичні матеріали
з досвіду роботи ОРЛОВОЇ Анни Вікторівни,
вчителя образотворчого мистецтва комунального закладу
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5»
Бобринецької міської ради Кіровоградської області**

*Друкується за рішенням науково-методичної ради
комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»
(від 28 квітня 2022 року, протокол № 2)*

Кропивницький
2022

Мотивація школярів до творчої діяльності засобами образотворчого мистецтва. Інформаційно-методичні матеріали з досвіду роботи ОРЛОВОЇ Анни Вікторівни, вчителя образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5» Бобринецької міської ради Кіровоградської області / Упорядник Вікторія КОНДРАТОВА. – Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2022. – 48 с.

Інформаційно-методичні матеріали створено відповідно до Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Олександри САВЧЕНКО (1-2, 3-4 класи), Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Романа ШИЯНА (1-2, 3-4 класи), Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021 року № 235.

У посібнику висвітлено досвід роботи Анни ОРЛОВОЇ, вчителя образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5» Бобринецької міської ради Кіровоградської області щодо використання на уроках образотворчого мистецтва інтерактивної та рухливої наочності, тьюторіалів, вебквестів, відеоквестів, мистецького матеріалу, створеного у формі коміксів, інтерактивних книг за допомогою інтернет-сервісів, що дають можливість в цікавій ігровій формі розкрити складні поняття, теми.

Інформаційно-методичні матеріали укладені на допомогу вчителям початкових класів, образотворчого мистецтва, які викладають інтегрований курс «Мистецтво» в закладах загальної середньої освіти відповідно до концептуальних засад Нової української школи.

Рецензенти:

- Анжела ГЕЛЬБАК — доцент кафедри педагогіки, психології і корекційної педагогіки комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», заступник завідувача кафедри, кандидат психологічних наук;
- Тетяна ШЛЄСНКОВА — заслужений учитель України, учитель-методист, учитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Подільська гімназія Кропивницької міської ради».

Відповідальний за випуск – Віталій ДМИТРУК

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
Розділ І. Інтерактивна наочність та її використання на уроках образотворчого мистецтва.....	8
Розділ ІІ. Рухлива наочність – ефективний метод навчання.....	31
Розділ ІІІ. Проведення уроків образотворчого мистецтва з використанням інтернет-сервісів – ефективний засіб дистанційного та очного навчання.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45

ПЕРЕДМОВА

Організація освітньої діяльності в 1-4-х класах закладів загальної середньої освіти здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688) [4, 5, 6, 9].

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти результатів навчання є освітня програма закладу загальної середньої освіти.

Основними документами, відповідно до яких складається освітня програма закладу з початкової освіти, є Держаний стандарт [4] та типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти [14, 15, 16].

Особливості Державного стандарту початкової освіти:

- 1) компетентнісно орієнтований та діяльнісний підходи;
- 2) дитиноцентризм;
- 3) інтегроване навчання;
- 4) забезпечення умов для взаємодії учасників освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства;
- 5) психологічна комфортність.

Нова українська школа – школа, у якій приємно навчатись і яка дає учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у житті. Вчитель Нової української школи – людина, яка надихає вчитися. Творчому та відповідальному вчителю, який постійно працює над собою надано академічну свободу: свобода викладання; свобода від втручання в педагогічну діяльність; вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного та діяльнісного навчання; можливість переносити теми уроків відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем [9].

У навчанні враховуються вікові особливості фізичного, психічного і розумового розвитку дітей, розкривається потенціал кожної дитини.

Головна мета в розбудові Нової української школи – це забезпечення кожній дитині рівного доступу до якісної повної загальної середньої освіти.

Мета початкової освіти: всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Метою мистецької освітньої галузі в 1-4 класах є формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини.

У 2021 році ключовим завданням Міністерства освіти і науки України було продовження реформи системи загальної середньої освіти відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Концепції «Нова українська школа» [5, 6, 9]. 30 вересня 2020 року Кабінетом Міністрів України

було затверджено Державний стандарт базової середньої освіти (наказ № 898), на основі якого розроблено Типову освітню програму, затверджену 19 лютого 2021 року (наказ МОН України № 235) [3, 10].

3 вересня 2021 року розпочато пілотування навчально-методичних матеріалів у 5-х пілотних класах Нової української школи.

Базова середня освіта має такі цикли: адаптаційний (5-6 класи) та базового предметного навчання (7-9 класи) [3].

Організація освітньої діяльності в 5-9-х класах закладів загальної середньої освіти має будуватися на основі компетентнісного, діяльнісного та інтегрованого підходів.

Мета базової середньої освіти: розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів; формування компетентностей, необхідних для соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації; виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, довкілля, національних та культурних цінностей українського народу [3].

Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, особистий, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів; їх потреби та інтереси, які мотивують до навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному та інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях.

Метою мистецької освітньої галузі у 5-9 класах є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні [3].

Завданнями мистецької освітньої галузі є отримання учнями базових знань з мистецтва (*мистецька грамотність*: художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі і напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття; *мистецька діяльність*: художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення, просторове проектування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проєкт; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо); *мистецька комунікація*: вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне і раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи і засоби художньої комунікації; нові виміри

існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво) [3].

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі передбачають, що учень: пізнає різні види мистецтва, інтерпретує художні образи, набуває досвіду емоційних переживань, розвиває ціннісне ставлення до мистецтва; формує художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва; пізнає себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами, розвиває емоційний інтелект; використовує інформаційне середовище у власній творчості і художній комунікації.

Мистецька освіта будується на підґрунті компетентнісного, інтегративного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та культурологічного підходів, які зумовлюють дидактично доцільне визначення змісту навчання мистецтва і широку палітру методичного інструментарію вчителя.

Компетентнісний підхід розглядається як з позиції цілей і результатів загальної мистецької освіти, які вимірюються у відповідних формах контролю та оцінювання учнів, так і з позиції організації процесу навчання: добору доцільного змісту і художньо-педагогічних технологій, спрямованих на практико-орієнтовані й творчі види діяльності учнів, здатних демонструвати набуті компетентності.

Інтегративний підхід виражається в акцентуванні взаємодії різних видів мистецтва в рамках освітньої галузі та пошуку міжпредметних зв'язків із предметами інших освітніх галузей, інтеграції навчання мистецтв із соціокультурним середовищем.

Особистісно зорієнтований підхід сприяє підвищенню мотивації учнів до навчання, забезпечує розкриття творчого потенціалу і розвиток індивідуальних художніх здібностей (музичних, образотворчих та ін.) відповідно до інтересів і потреб. Діяльнісний підхід спрямований на розвиток умінь учнів у різних видах мистецтва і здатності застосовувати їх у власній життєдіяльності та в соціокультурній практиці.

Культурологічний підхід зумовлює розгляд мистецтва в широкому культурологічному контексті в єдності цінностей культури національної та зарубіжної, народної і професійної, елітарної і популярної, традиційної та інноваційної; в результаті такого підходу в учнів має сформуватися цілісний художній образ світу, готовність до діалогу культур і бажання збагачувати особистісний культурний потенціал за допомогою ресурсів світового мистецтва (за формулою «людина в культурі – культура в людині»).

Метою мистецької освітньої галузі є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні [3]. Одними з пріоритетних завдань мистецької освітньої галузі, у 1-9 класах Нової української школи є художня творчість, розвиток креативності здобувачів освіти; застосування способів творення художніх образів у різних видах та жанрах мистецтва, сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Уроки образотворчого мистецтва мають уводити школяра у світ творчості, допомагати відчувати радість творчості. Завдання вчителя: надихати вчитися, плекати в собі та в учнів риси креативної особистості, здатної відчувати радість, захоплення і щастя від творчої діяльності; скеровувати самостійну пізнавальну діяльність школярів та стимулювати їх пізнавальну активність, мотивувати до діяльності.

Мотивація – найважливіший компонент структури навчальної діяльності. Для особистості вироблена внутрішня мотивація сприяє тому, що вона отримує задоволення від самої діяльності, для неї набуває значення її результат [13].

Чим вищий рівень мотивації, чим більше чинників спонукають учня до діяльності, тим більших результатів він може досягнути.

Актуальність інформаційно-методичних матеріалів «Мотивація школярів до творчої діяльності засобами образотворчого мистецтва» у розкритті питання використання в освітньому процесі нових форм роботи, які сприяють підвищенню пізнавальної та творчої активності учнів, мотивують учнів до художньо-творчої діяльності на уроках образотворчого мистецтва, розвивають інформаційну грамотність, створюють умови для розкриття потенціалу, формування світогляду школярів, спонукатимуть їх до саморозвитку.

В інформаційно-методичних матеріалах звертається увага на особливості підвищення мотивації учнів до образотворчої діяльності шляхом використання:

- інтерактивної наочності, перевагою якої є її багатofункціональність;
- рухливої наочності, яка готує школярів до практичної діяльності, допомагає кращому засвоєнню багатьох теоретичних положень, сприяє розвитку просторового, предметного, асоціативного мислення тощо;
- вебквестів або відеоквестів, що дають можливість зацікавити учнів переглядом та аналізом творів мистецтва;
- туторіалів (відео з покроковою інструкцією), які сприяють розвитку навичок художньої практичної діяльності;
- мистецького матеріалу, створеного у формі коміксів, інтерактивних книг за допомогою інтернет-сервісів, що дають можливість в цікавій ігровій формі розкрити складні поняття, теми.

У інформаційно-методичних матеріалах «Мотивація школярів до творчої діяльності засобами образотворчого мистецтва» є приклади розроблених туторіалів, відеоквестів, коміксів, інтерактивних книг, інтерактивної та рухливої наочності, які можна використовувати на уроках образотворчого мистецтва під час очної і дистанційної форм навчання.

Інформаційно-методичні матеріали з досвіду роботи Анни Орлової, вчителя образотворчого мистецтва комунального закладу «Бобринецький ліцей № 2» Бобринецької міської ради Кіровоградської області мають практичне значення та можуть бути використані вчителями початкових класів, образотворчого мистецтва, які викладають інтегрований курс «Мистецтво» в закладах загальної середньої освіти.

РОЗДІЛ І

ІНТЕРАКТИВНА НАОЧНІСТЬ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Одним із важливих дидактичних принципів є принцип наочності навчання. Він обумовлений необхідністю чуттєвого сприйняття навчальних предметів і явищ як основи для формування понять.

Наочність – один із принципів навчання, що передбачає вивчення матеріалу на основі живого й безпосереднього його сприймання.

Жоден урок образотворчого мистецтва не обходиться без наочності. Адже вона є золотим правилом дидактики.

Із засобами наочності організовується фронтальна, групова, парна та індивідуальна діяльність школярів. Під час фронтальної роботи засіб наочності демонструється перед класом.

Інтерактивна наочність – це багатофункціональний метод використання певного зображення.

Використання інтерактивної наочності відкриває широкий спектр її застосування. Адже наочність до певної теми стане у пригоді як у форматі онлайн, так і під час навчання у класі. Використання її дозволяє зробити освітній процес мобільним, індивідуальним, дитиноцентричним та диференційованим.

Відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти та Державного стандарту базової середньої освіти, обов'язковим є розвиток однієї з ключових компетентностей – інформаційно-цифрової [3, 4]. Інтерактивна наочність в Новій українській школі сприяє опануванню основ цифрової грамотності, розширює творчі можливості учнів та шляхи взаємодії в цифровому просторі.

Інтерактивна наочність, розроблена вчителем образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5» Бобринецької міської ради Кіровоградської області Анною Орловою, розвиває загальнокультурну грамотність, комунікативну компетентність, сприяє самовираженню, розвиває спостережливість, вміння аналізувати, розрізняти кольори за їх відтінками, навчає умінню виражати кольори механічно на аркуші паперу та у цифровому просторі.

Анна Вікторівна зазначає, що основною перевагою інтерактивної наочності є її багатофункціональність. А саме:

- 1) роздрукувавши інтерактивну наочність, кожен учень класу може самостійно виконувати завдання самостійно або об'єднавшись у групи;
- 2) прикріпити її на дошку або мольберт;
- 3) під час дистанційного навчання виконувати завдання артскетчу на комп'ютері або телефоні;
- 4) демонструвати інтерактивну наочність учням за допомогою проєктора або мультимедійної дошки.

1. Використання інтерактивної наочності у роздрукованому вигляді

1.1. Роздрукувавши наочність, кожен учень класу зможе виконати вправу. Завдання може змінюватись в залежності від матеріалу (акварельні фарби, гуаш, кольорові олівці тощо). Наприклад, артскетч «Кольорознавство: тон кольору»: необхідно розбавляти акварельну фарбу водою, щоб зробити тон світліший, гуаш – змішувати фарбу з білим кольором, олівцями – легше натискати олівцем на папір.

Варіант 1: учень самостійно обирає матеріал.

Варіант 2: різні учні класу виконують завдання з різним матеріалом.

Варіант 3: на одному артскетчі учень використовує різні матеріали.

1.2. Школярі можуть виконувати завдання, об'єднавшись у групи. Таким чином буде розвиватись комунікативна компетентність: учні самостійно домовлятимуться: чи разом виконувати кожний етап, чи у кожного буде свій обов'язок (наприклад, один учень називає кольори, другий – зафарбовує, наступний – презентує і пояснює).

1.3. Інший варіант використання інтерактивної наочності – дати завдання не для всього класу, а декільком учням. Наприклад, як додаткове завдання: якщо учень виконав основну практичну частину уроку, щоб школяр не нудьгував, він може виконати додаткову вправу.

Або для актуалізації опорних знань. Наприклад, поки учні «групи А» відповідають на запитання, учні «групи Б» виконують задачу артскетчу, яка описана в інтерактивній наочності. Після відповідей учнів «групи А», учні «групи Б» по черзі презентують виконане завдання; або учні «групи А» перевіряють завдання учнів «групи Б», а ті в свою чергу відповідають в цей час на запитання.

2. Демонстрація інтерактивної наочності у роздрукованому вигляді

2.1. Наочність прикріплюється у роздрукованому вигляді (не менше формату А3) на дошку або мольберт. Пояснюючи навчальний матеріал, вчитель виконує завдання артскетчу, тобто демонструє учням те, що пояснює теоретично. Учні в цей час спостерігають за демонстрацією, аналізують та засвоюють інформацію.

Варіант 1: при виконанні такого завдання вчитель може використовувати фарби.

Варіант 2: створити заготовки необхідних кольорів та відтінків, вирізавши квадрати необхідної форми, приклеїти магнітну стрічку зі зворотного боку для магнітної дошки.

Варіант 3: використовуючи мольберт або просту дошку, заготовки кольорів та відтінків, можна приклеювати звичайним скотчем або двостороннім. А для багаторазового використання роздрукований артскетч необхідно заламінувати або наклеїти скотч на весь аркуш.

2.2. Іншим варіантом застосування інтерактивної наочності є демонстрація вчителя, але зі слів учнів. Практичне завдання виконує вчитель, а

теоретичне – школярі, тобто вони говорять, які кольори необхідно застосувати вчителю.

2.3. Завдання виконують учні, а вчитель тільки коментує та коригує за необхідності.

Варіант 1: учні по черзі виходять до дошки, із запропонованих заготовок кольорів обирають необхідні і прикріплюють їх до артскетчу.

Варіант 2: учні по черзі виходять до дошки, самостійно змішують фарбу, щоб утворився необхідний колір, і зафарбовують відповідний квадрат.

Варіант 3: кожен учень, який біля дошки, самостійно виконує завдання різного артскетчу, потім презентує учням класу і разом із учителем перевіряє правильність виконаного.

3. Використання інтерактивної наочності під час дистанційного навчання

3.1. Виконувати завдання на комп'ютері. Для цього необхідно розмістити артскетчі на тій платформі, на якій учні працюють під час дистанційного навчання, або авторську наочність розмістити на власному блозі і надіслати учням покликання, або надіслати учням покликання на інтерактивну наочність тих вчителів, які дали згоду. Потім учням необхідно завантажити зображення на комп'ютер, після чого відкрити за допомогою графічного редактора. Це може бути безкоштовний графічний редактор Paint, який у складі усіх операційних систем Windows (тобто учням не потрібно його завантажувати). У графічному редакторі школярі виконують завдання за допомогою інструментів «Заливка», «Олівець», «Пензлик» тощо. Потім необхідно зберегти зміни і надіслати вчителю для перевірки.

3.2. Виконувати завдання на телефоні. Для цього надати школярам покликання. Потім учні завантажують зображення на смартфон або планшет. Щоб виконати завдання, необхідно відкрити зображення, натиснути «Редагувати» і виконати за допомогою інструментів «Заливка», «Олівець», «Пензлик» тощо. Або відкрити зображення у графічному мобільному застосунку, який до вподоби учню. Після чого зберегти зміни і надіслати вчителю для перевірки.

4. Демонстрація інтерактивної наочності за допомогою проєктора

4.1. За допомогою мультимедійної дошки або проєктора можна демонструвати учням інтерактивну наочність. Для цього зображення необхідно відкрити через графічний редактор.

Пояснюючи навчальний матеріал вчитель виконує завдання артскетчу, учні в цей час спостерігають, аналізують та засвоюють інформацію.

4.2. Іншим варіантом використання інтерактивної наочності є демонстрація вчителя зі слів учнів.

4.3. Завдання виконують учні, в той час як вчитель лише коментує та коригує.

Варіант 1: якщо наочність демонструється через проєктор та екран, то учні по черзі підходять до комп'ютера, за допомогою мишки самостійно обирають необхідний відтінок на кольоровому спектрі.

Варіант 2: якщо наочність демонструється за допомогою мультимедійної дошки, то учні по черзі підходять до неї та самостійно обирають необхідний відтінок на кольоровому спектрі, проводячи по ньому пальцем або спеціальним інструментом.

Приклад інтерактивної наочності на уроках образотворчого мистецтва з теми «Кольорознавство», розробленої Анною Орловою. Покликання на артскечі до інформаційно-методичних матеріалів:

- [1. Основні та похідні кольори 1.jpg;](#)
- [1. Основні та похідні кольори 2.jpg;](#)
- [1. Основні та похідні кольори 3.jpg;](#)
- [2. Теплі та холодні кольори 1.jpg;](#)
- [2. Теплі та холодні кольори 2.jpg;](#)
- [2. Теплі та холодні кольори 3.jpg;](#)
- [3. Контрастні кольори 1.jpg;](#)
- [3. Контрастні кольори 2.jpg;](#)
- [3. Контрастні кольори 3.jpg;](#)
- [4. Споріднені кольори 1.jpg;](#)
- [4. Споріднені кольори 2.jpg;](#)
- [4. Споріднені кольори 3.jpg;](#)
- [5. Відтінки кольору 1.jpg;](#)
- [5. Відтінки кольору 2.jpg;](#)
- [5. Відтінки кольору 3.jpg;](#)
- [6. Тон кольору 1.jpg;](#)
- [6. Тон кольору 2.jpg;](#)
- [6. Тон кольору 3.jpg;](#)
- [IMG_20170922_095837 1.jpg;](#)
- [_IMG_20170922_095919 1.jpg;](#)
- [_IMG_20170922_110443 1.jpg;](#)
- [IMG_20170922_110626 1.jpg.](#)

Кольорознавство: основні та похідні кольори

Основні кольори:

- жовтий

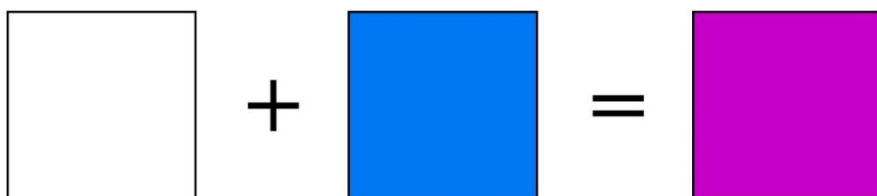
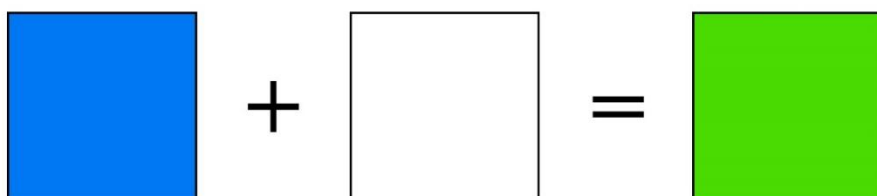
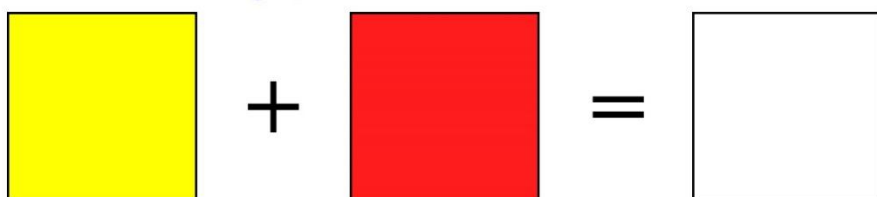
- червоний

- синій

*Похідні кольори утворюються
при поєднанні основних*

*Червоний і жовтий
утворюють оранжевий,
жовтий і синій - зелений,
синій і червоний - фіолетовий*

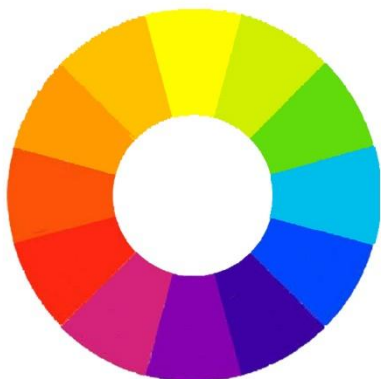

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
так, щоб утворились правильні
кольори при змішуванні*

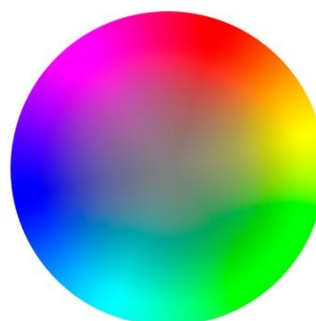
Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

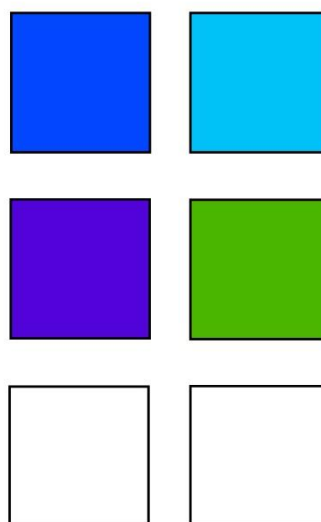
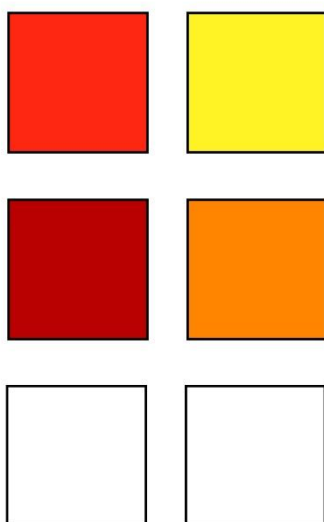
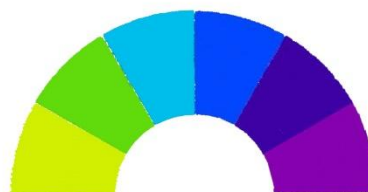
Кольорознавство: теплі та холодні кольори

Теплі кольори

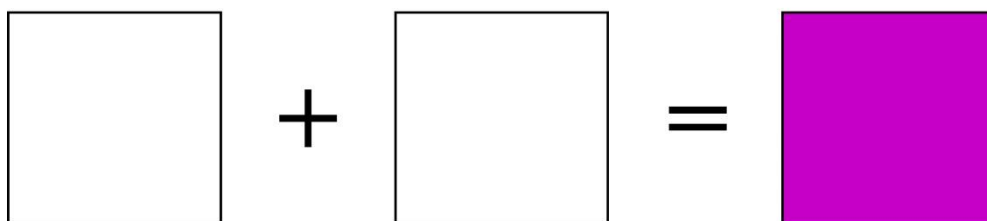
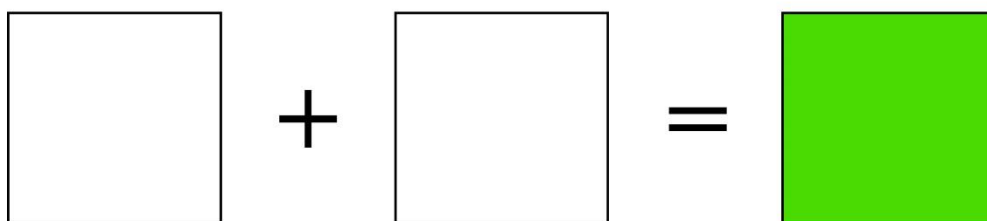
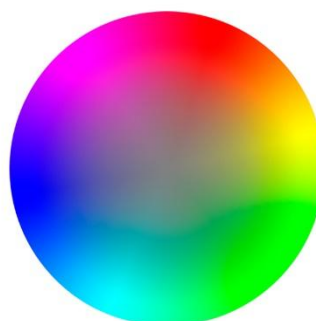
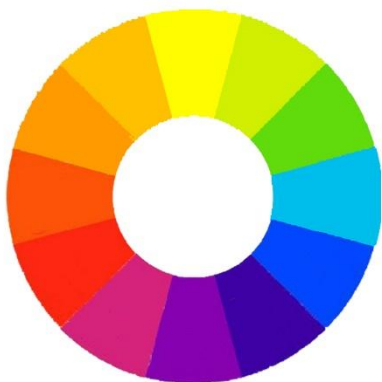
Холодні кольори

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
відповідними групами теплих та
холодних кольорів*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство: основні та похідні кольори

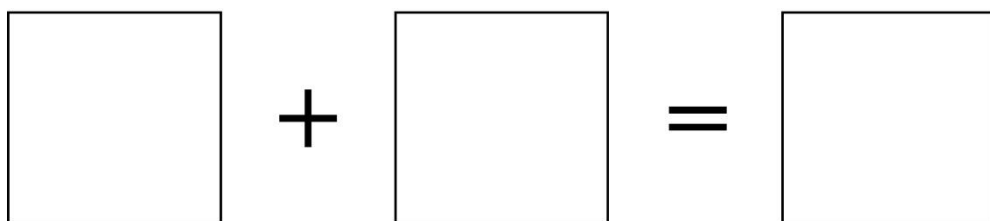
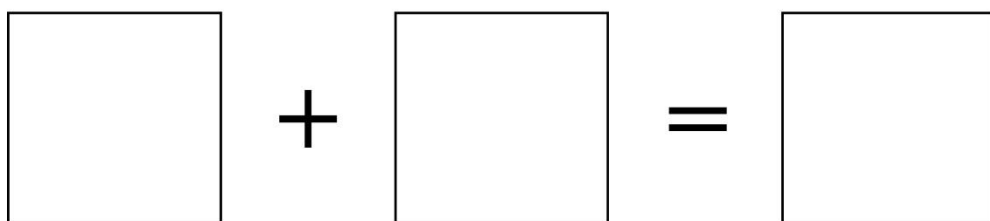
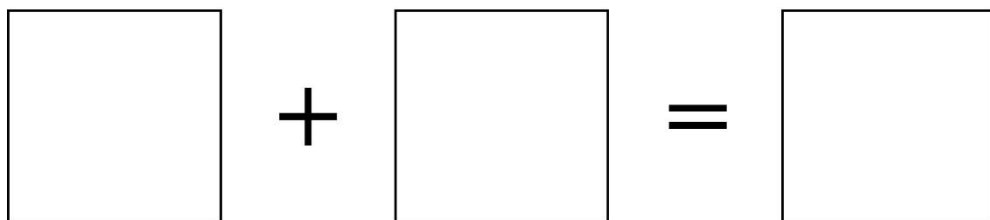
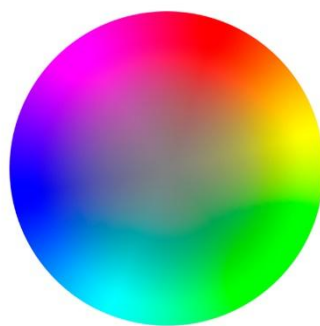
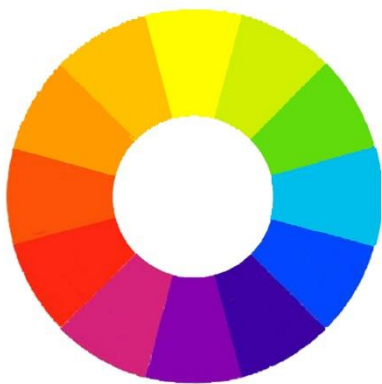
*Завдання: зафарбувати білі квадрати
так, щоб утворились правильні
кольори при змішуванні*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство:

основні та похідні кольори

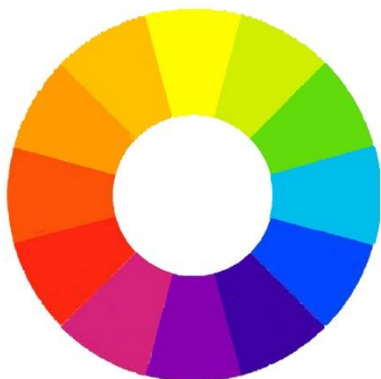

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
так, щоб із основних кольорів
утворились похідні*

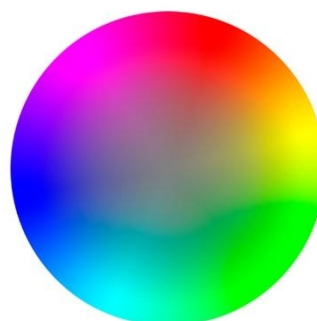
Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

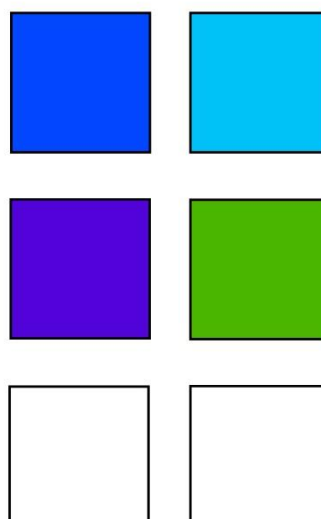
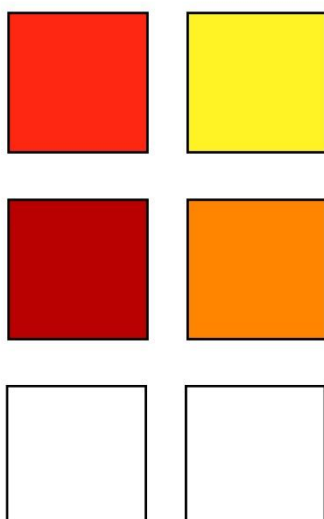
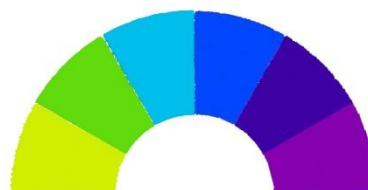
Кольорознавство: теплі та холодні кольори

Теплі кольори

Холодні кольори

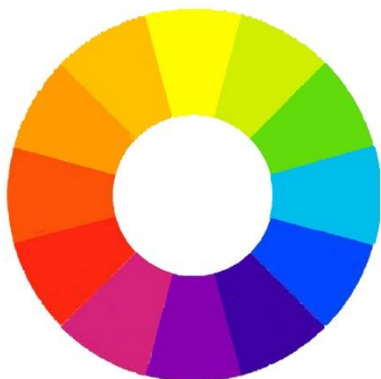

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
відповідними групами теплих та
холодних кольорів*

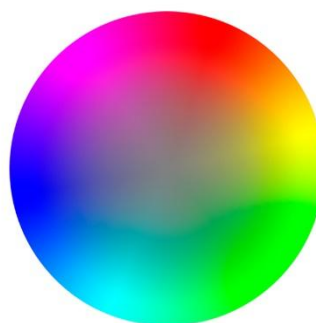
Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

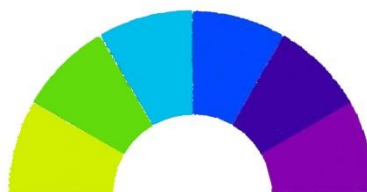
Кольорознавство: теплі та холодні кольори

Теплі кольори

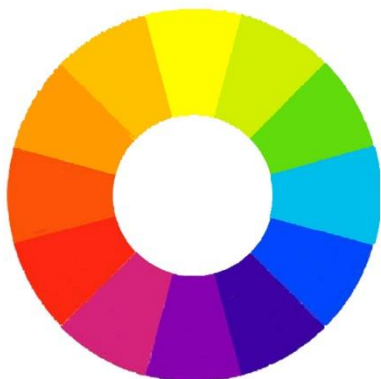
Холодні кольори

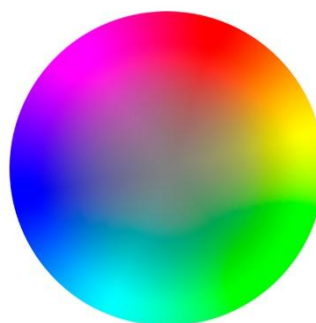
*Завдання: зафарбувати білі квадрати
відповідними групами теплих та
холодних кольорів*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

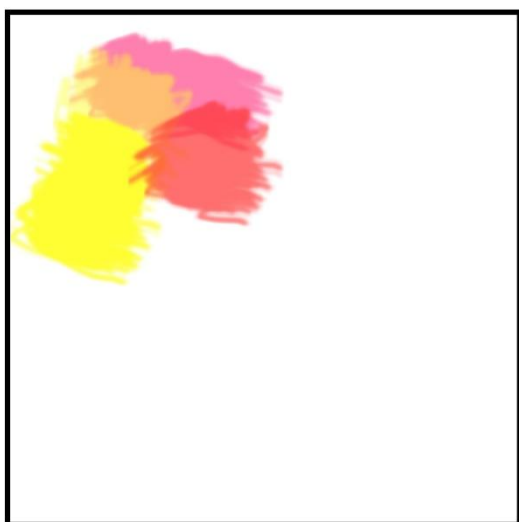
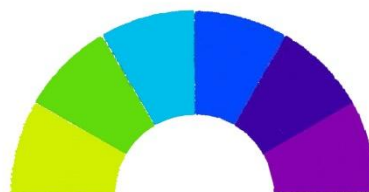
Кольорознавство: теплі та холодні кольори

Теплі кольори

Холодні кольори

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
відповідними групами теплих та
холодних кольорів*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

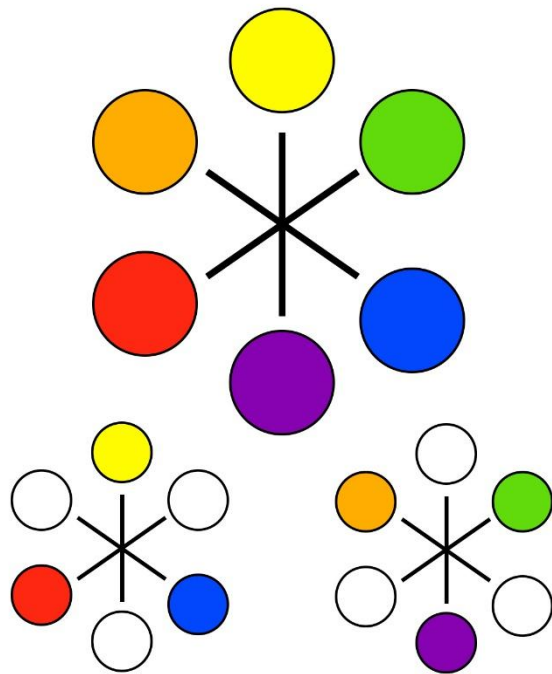
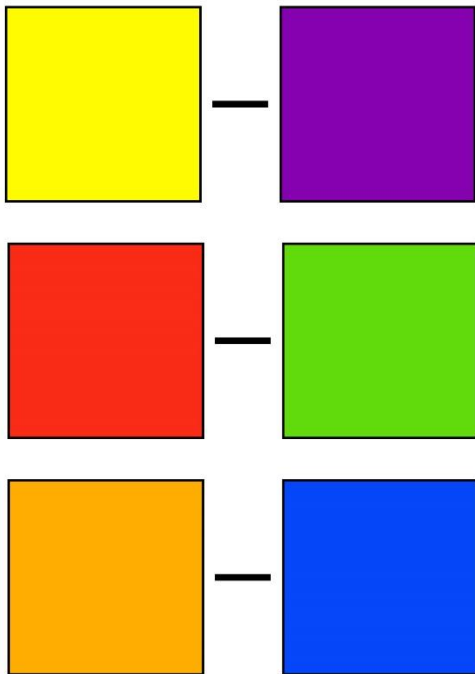
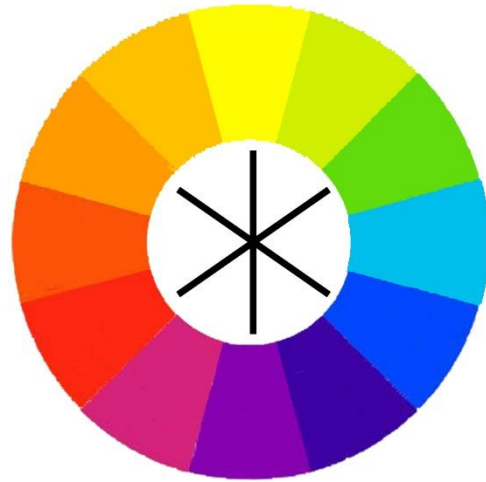

Кольорознавство: контрастні кольори

Контраст - це різко виражена протилежність

*Колірний контраст - це
яскраво виражена
різниця між кольорами*

*Контрастні кольори - це
протилежні кольори в
колірному спектрі*

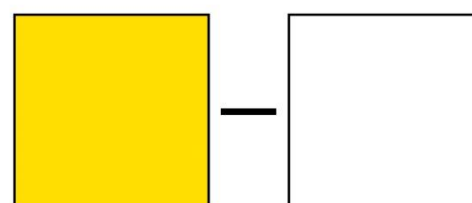
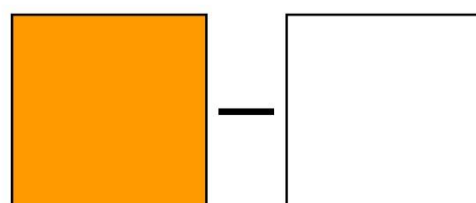
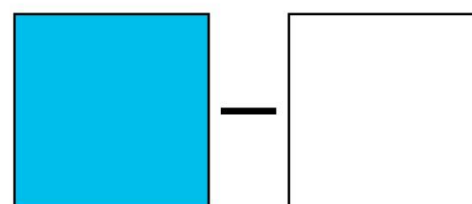
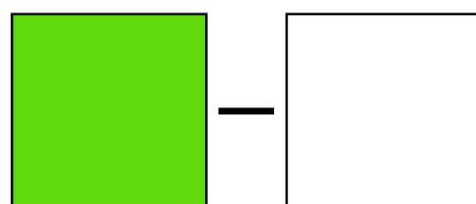
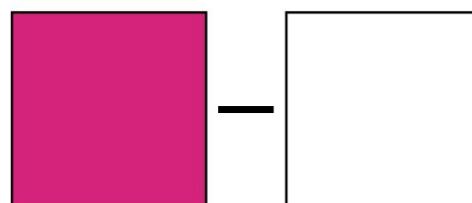
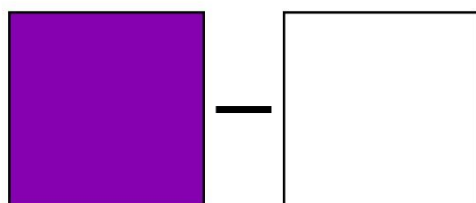
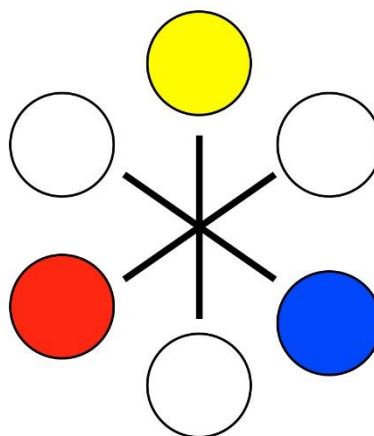
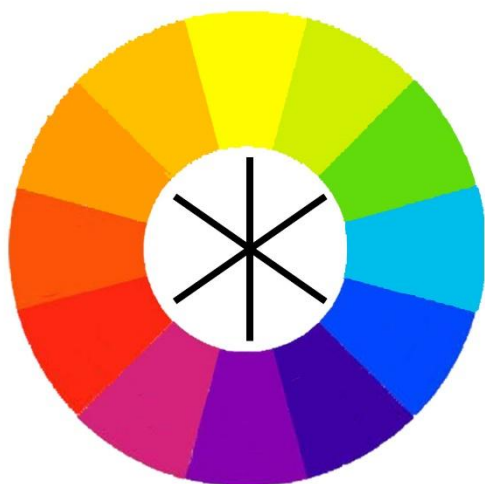
*Завдання: зафарбувати білі фігури
контрастними кольорами*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

АРТСКЕТЧ

Кольорознавство: контрастні кольори

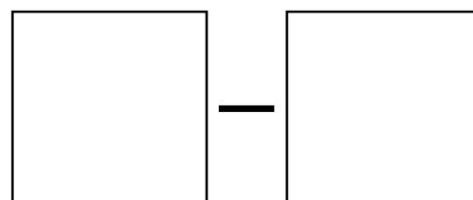
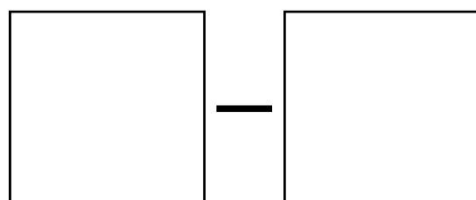
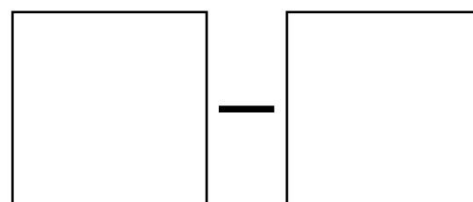
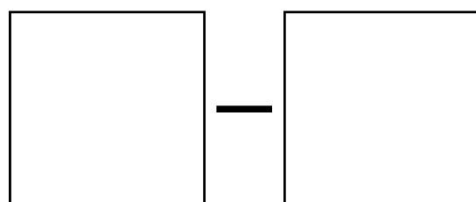
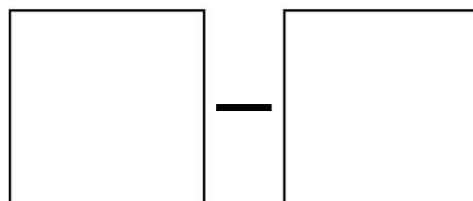
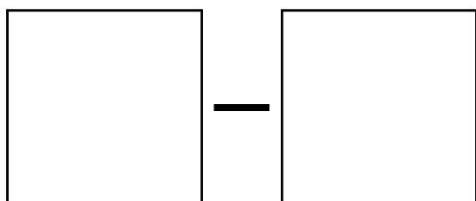
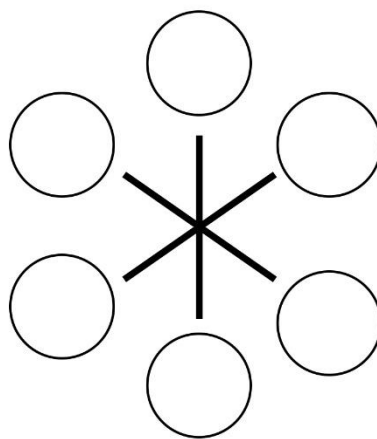
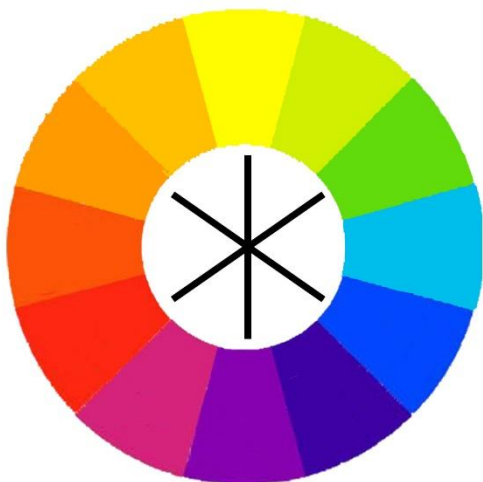
*Завдання: зафарбувати білі фігури
контрастними кольорами*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

АРТСКЕТЧ

Кольорознавство: контрастні кольори

*Завдання: зафарбувати білі фігури
контрастними кольорами*

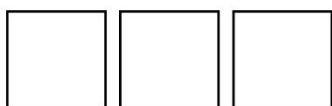
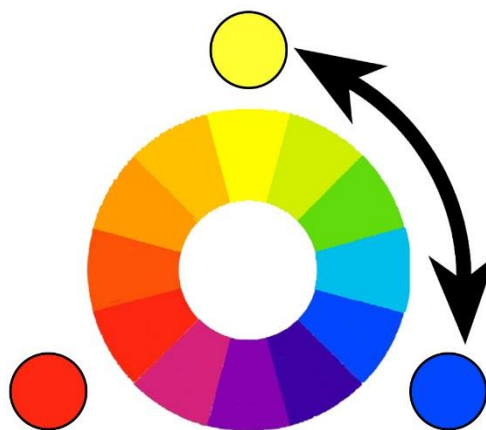
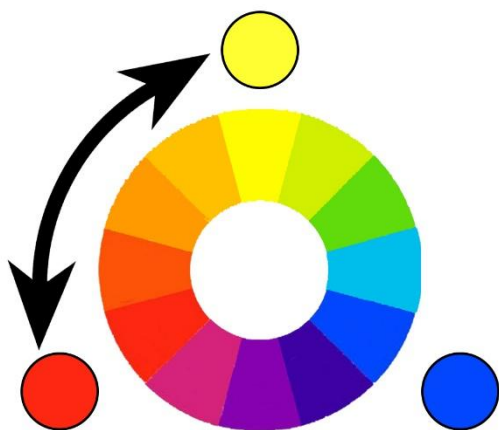
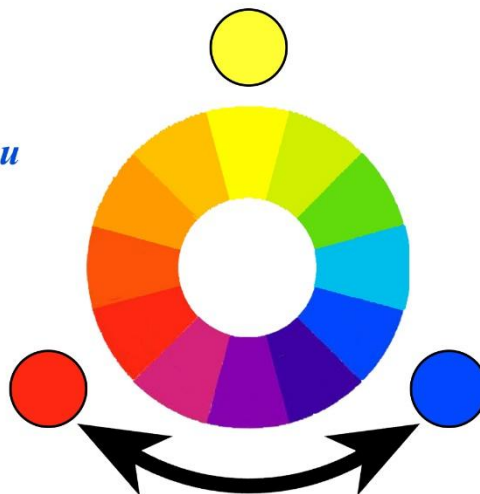
Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство: споріднені кольори

*Споріднені кольори - це відтінки
від жовтого до червоного,
від червоного до синього,
від синього до жовтого.*

*Це кольори, які підсилюють
і доповнюють один одного.*

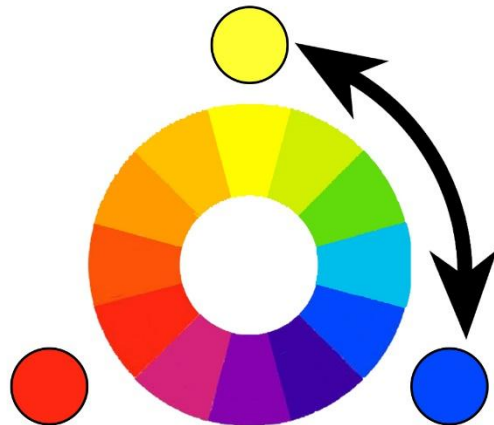
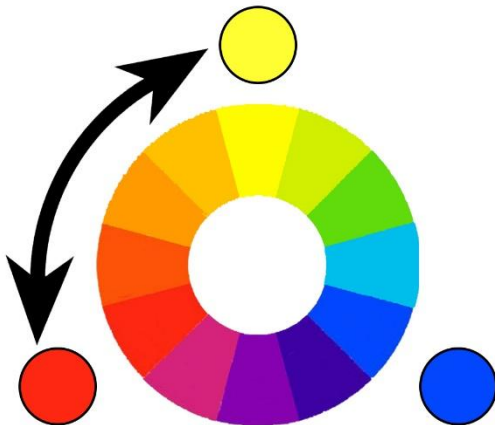
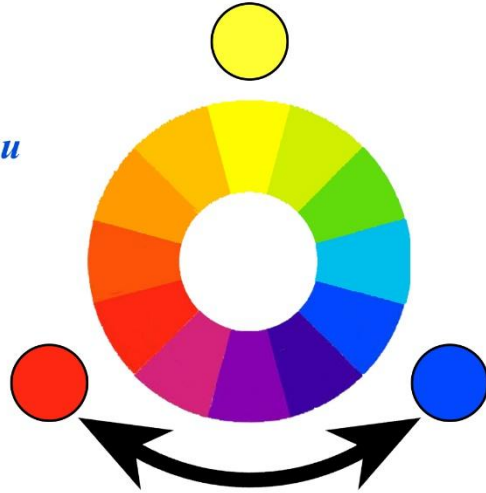
*Завдання: зафарбувати білі квадрати
різними групами споріднених кольорів*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство: споріднені кольори

*Споріднені кольори - це відтінки
від жовтого до червоного,
від червоного до синього,
від синього до жовтого.*

*Це кольори, які підсилюють
і доповнюють один одного.*

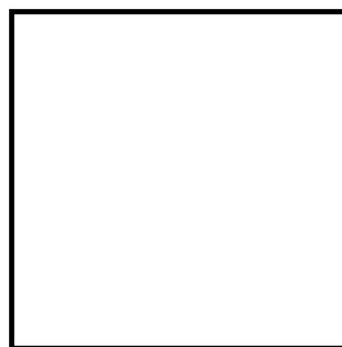
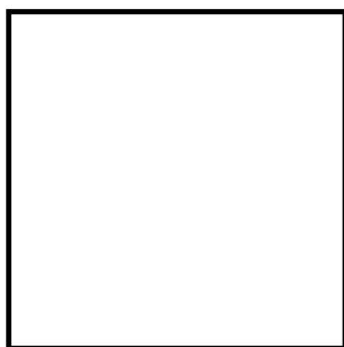
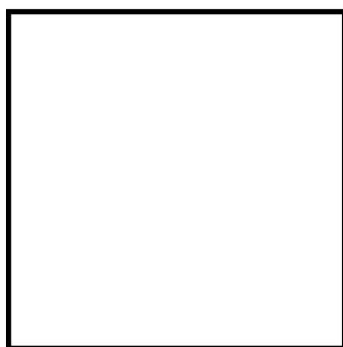
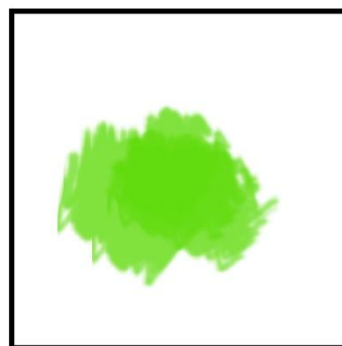
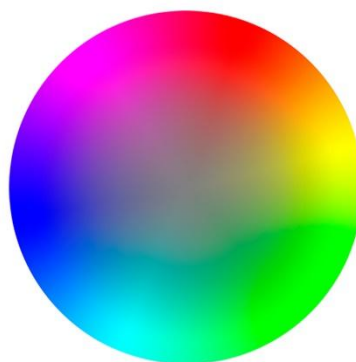
*Завдання: зафарбувати білі
прямокутники відповідними групами
споріднених кольорів*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

АРТСКЕТЧ

Кольорознавство: споріднені кольори

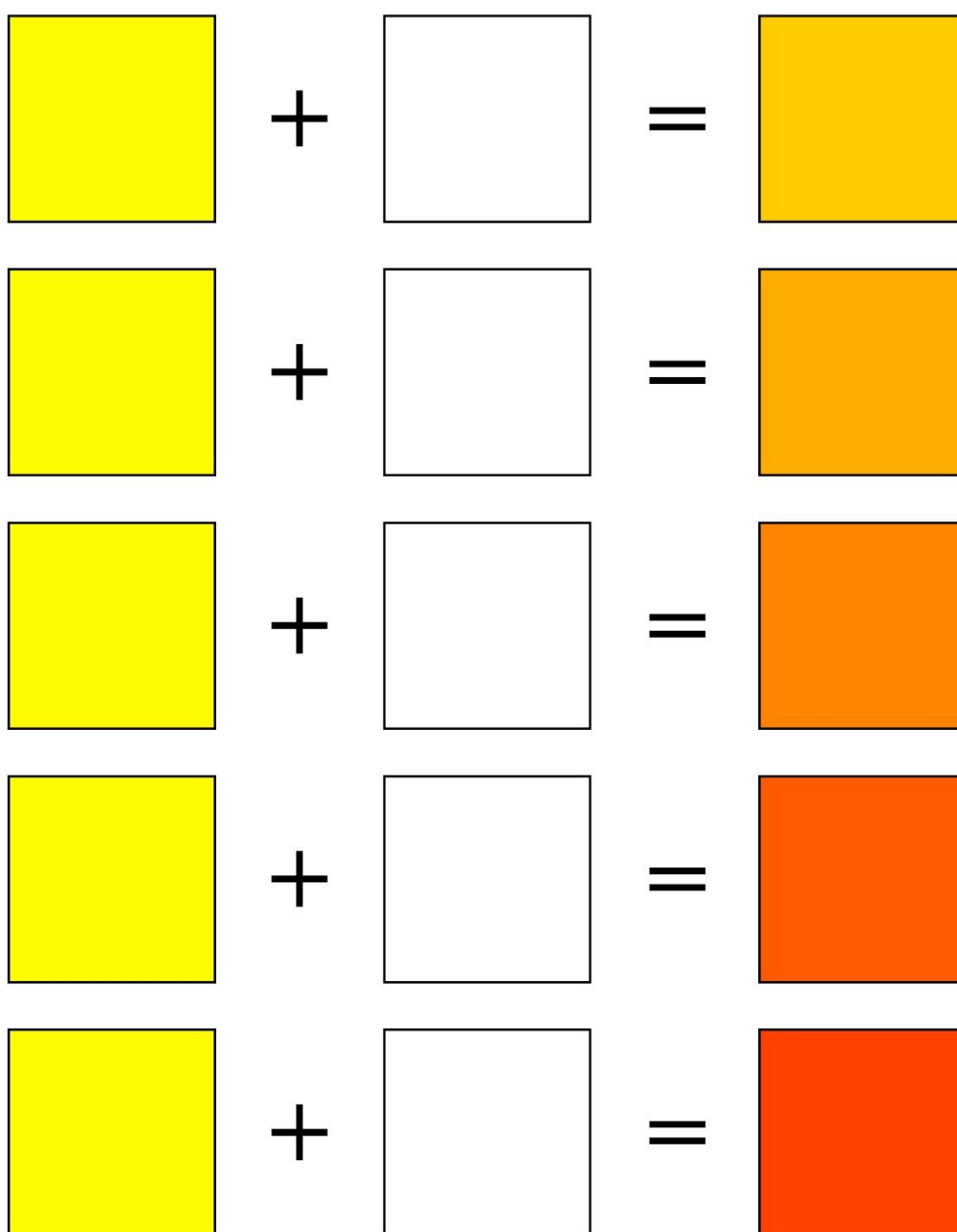

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
різними групами споріднених кольорів*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство: відтінки кольору

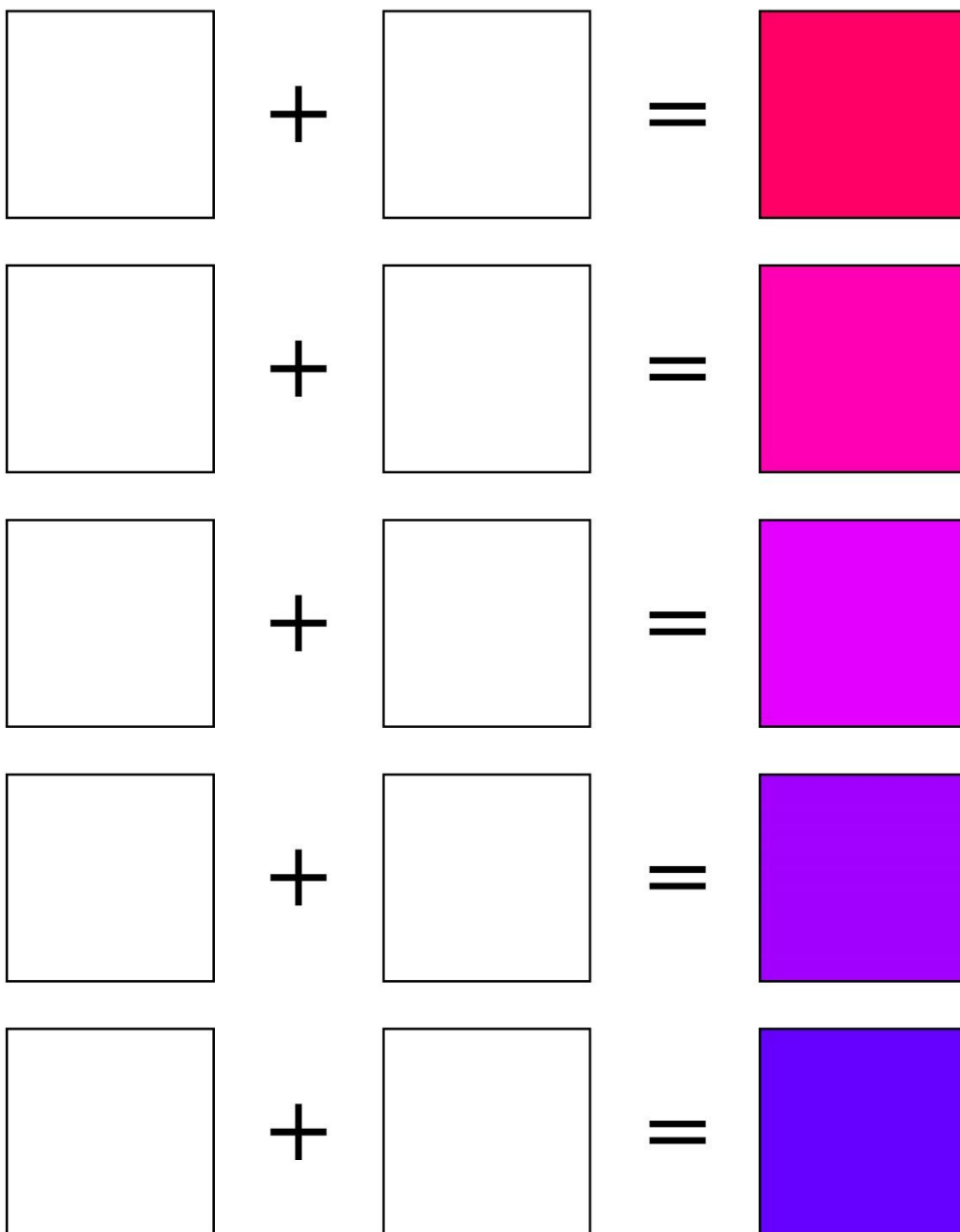

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
так, щоб утворились правильні
кольори при змішуванні*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство: відтінки кольору

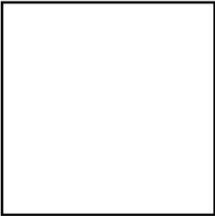
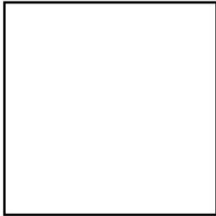
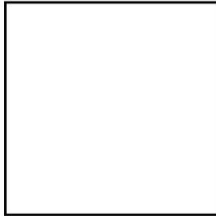
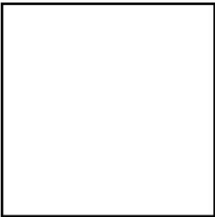
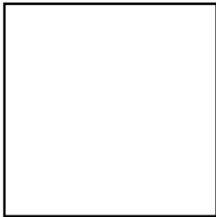
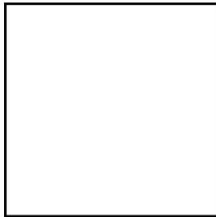
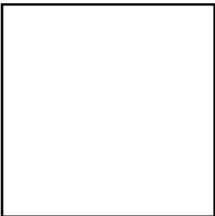
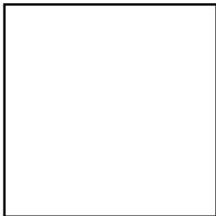
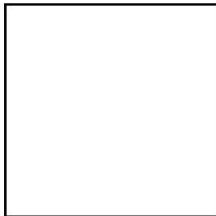
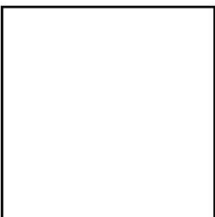
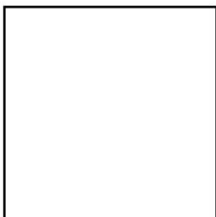
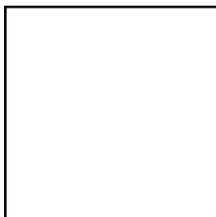
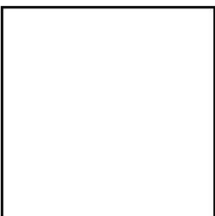
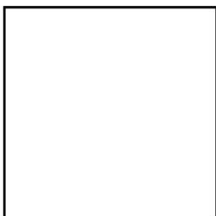
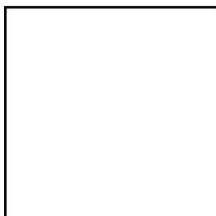
*Завдання: зафарбувати білі квадрати
так, щоб утворились правильні
кольори при змішуванні*

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство:

Відтінки кольору

	+		=	
	+		=	
	+		=	
	+		=	
	+		=	

*Завдання: зафарбувати білі квадрати
так, щоб утворились правильні
кольори при змішуванні*

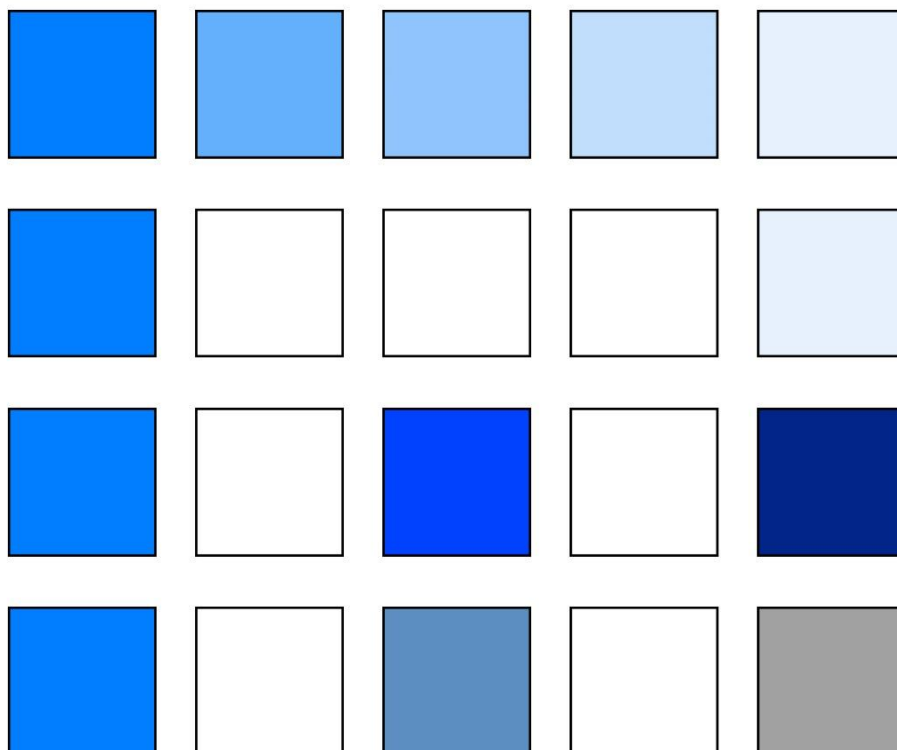
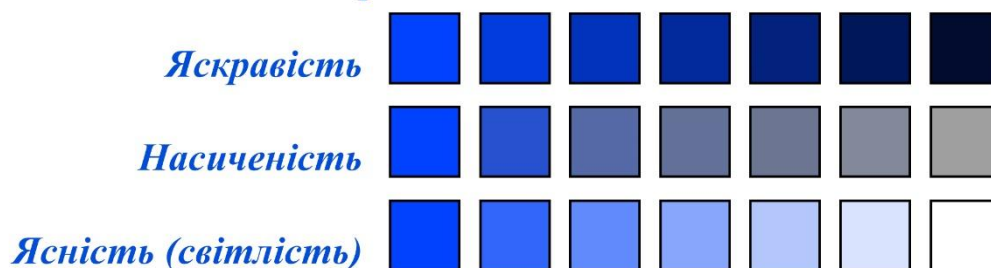
Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство:

тон кольору

Тон - це відтінки кольору, які відрізняються насиченістю та яскравістю.

Завдання: зафарбувати білі квадрати відповідними кольорами, щоб зберегти перехід від одного кольору до іншого

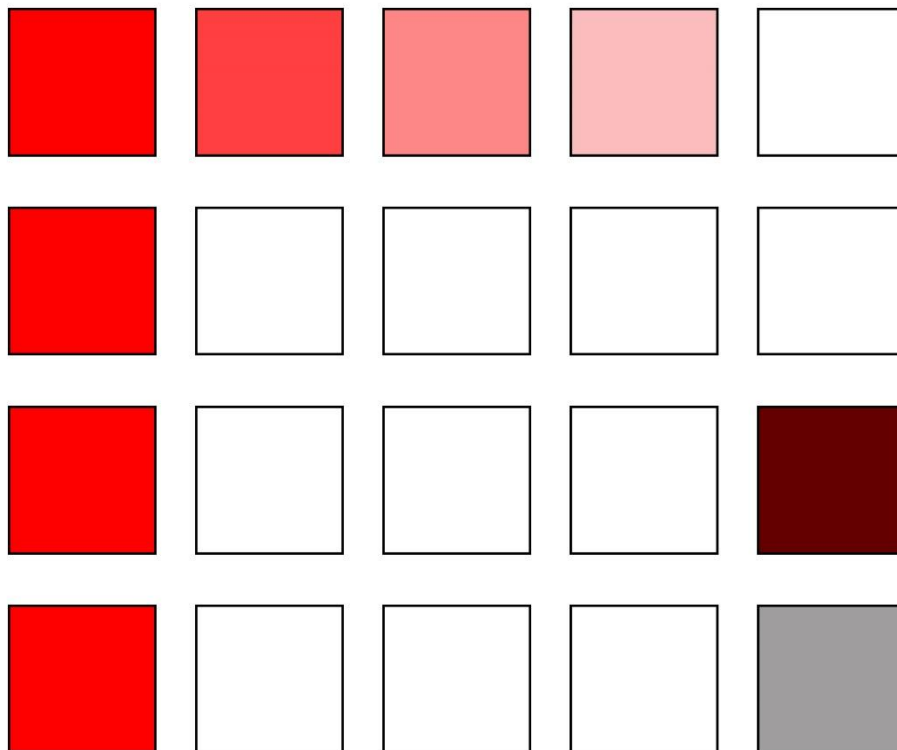
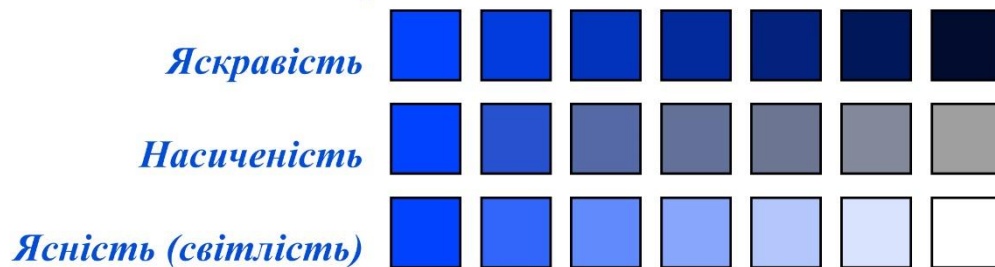
Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство:

тон кольору

Тон - це відтінки кольору, які відрізняються насиченістю та яскравістю.

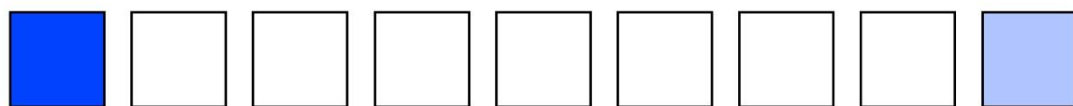
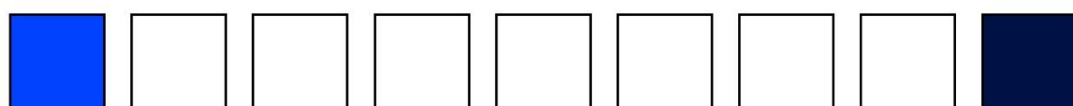
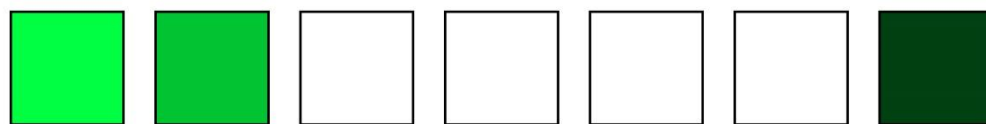
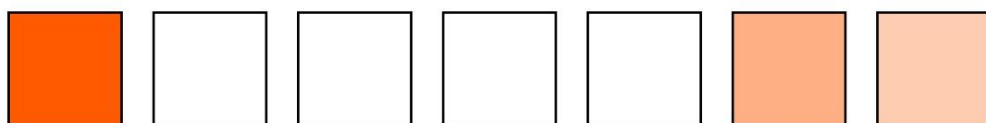
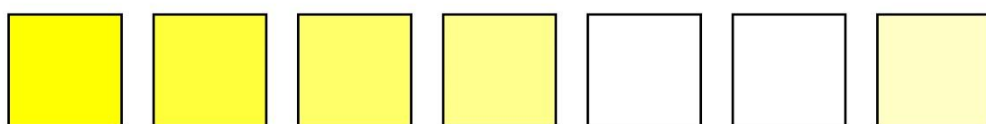
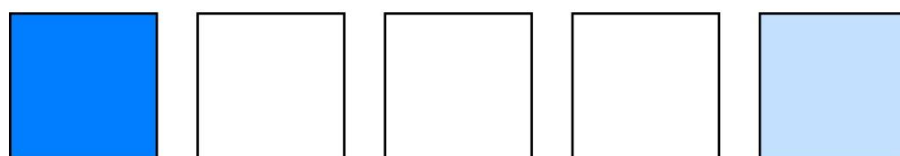
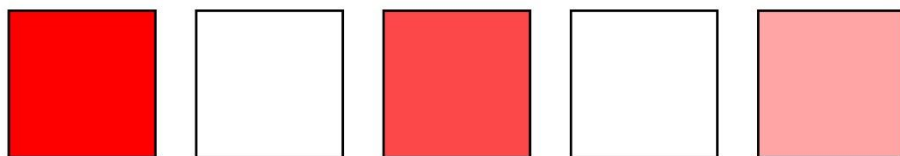
Завдання: зафарбувати білі квадрати відповідними кольорами, щоб зберегти перехід від одного кольору до іншого

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

Кольорознавство:

тон кольору

Завдання: зафарбувати білі квадрати відповідними кольорами, щоб зберегти перехід від одного кольору до іншого

Вчитель образотворчого мистецтва
Орлова Анна Вікторівна

РОЗДІЛ II

РУХЛИВА НАОЧНІСТЬ – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ

Уроки образотворчого мистецтва здатні сформувати в учнів компетентності, необхідні для художньо-творчого самовираження. Одними із шляхів розвитку художніх та творчих компетентностей учнів, на нашу думку, є використання рухливої наочності, яка готує школярів до практичної діяльності, допомагає кращому засвоєнню багатьох теоретичних положень, сприяє розвитку просторового, предметного, асоціативного мислення тощо. Адже дитина мислить більше образами, ніж поняттями, а поняття фіксуються у дитячій свідомості значно менше, якщо вони не підкріплюються конкретними фактами, прикладами та образами.

Наочність – предмети, які використовують для показу під час навчання, а також метод навчання, що ґрунтується на використанні таких предметів.

Сучасна дидактична наука називає окремі вимоги до наочних матеріалів: відповідність вимогам програми, змісту навчального матеріалу; точність відображення реальної дійсності, виділення найважливіших ознак предмета; художня цінність образів; відповідність віковим особливостям; відповідність естетичним та гігієнічним вимогам [2].

На уроках образотворчого мистецтва доречно використовувати рухливу наочність, яка є ефективним методом наочного навчання. Вона допомагає зрозуміти побачене, впливає на інтелектуальний розвиток дітей, на правильність їх суджень.

Анна Орлова впевнена, що для школярів рухлива наочність є дуже цікавою, вона привертає увагу учнів, мотивує їх та зосереджує, вони краще розуміють навчальний матеріал, сприймають та засвоюють інформацію.

Рухлива наочність вчить учнів правильно бачити форму, розуміти і зображувати її на площині такою, якою вона є; допомагає розвивати в дітей спостережливість, уміння композиційно правильно розміщувати предмети на малюнку, порівнювати частини предмета і самі предмети один з одним, знаходити їх характерні особливості, послідовно здійснювати роботу. Таку наочність доцільно використовувати як для учнів 1-4 класів, так і для 5-7 класів.

Анна Вікторівна наводить приклади використання рухливої наочності на уроках образотворчого мистецтва.

1. Наочність із теми «Перспектива» є прикладом використання і для учнів 1-4 класів, і для учнів 5-6 класів. У другому класі школярі починають знайомитись із простими законами перспективи, і доцільним є застосування рухливої наочності «Силуетне місто». Учні візуально бачать закон перекриття, спостерігають, як змінюється наступний план, якщо прибрати попередній.

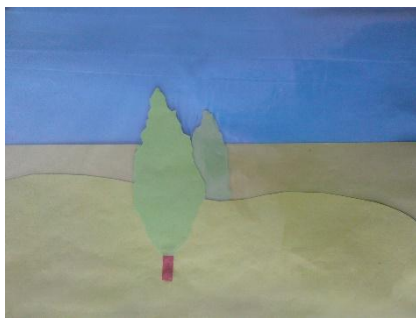
Також у початковій школі починають знайомитися із основними законами лінійної та повітряної перспективи. Для вивчення цих тем ефективним є використання рухливої наочності «Повітряна перспектива» та «Лінійна перспектива». Для учнів 5-6 класів її можна використати повторно, але ускладнивши завдання. Наприклад, наочність «Повітряна перспектива»

використовується для повторення навчального матеріалу, а практичне завдання складніше; «Лінійна перспектива»: якщо для учнів початкових класів достатньо використати 3-5 дерев, то для старших доцільно використати 8-10 дерев.

Повітряна перспектива. *Опис наочності:* три дерева вирізані з одного паперу зеленого кольору. Дерева різного розміру: перший шар – менше дерево, наступне – більше за попереднє, і на передньому плані – найбільше. Кожне дерево прикріплено до окремого файлу. Фон: низ зелений (трава), верх блакитний (небо). Для зручності файли можна прикріпити в тоненьку папку для файлів або з'єднати швидкозшивачем.

Особливості застосування: учні бачать дерево на синьо-зеленому фоні, потім накладаємо файл із другим деревом і наступний файл із третім деревом. Візуально файл передає властивість повітря: всі дерева одного кольору, але чим ближче вони до лінії горизонту, тим тьмянішим стає колір дерева. Якщо прибрати назад один файл, тобто «підійти» ближче до дерева – колір стане яскравіший, як і в природі. Учні бачать це, аналізують та усвідомлюють закони лінійної перспективи. За необхідності можна дати папку, щоб вони додатково роздивились, самостійно проаналізували та зробили власні висновки.

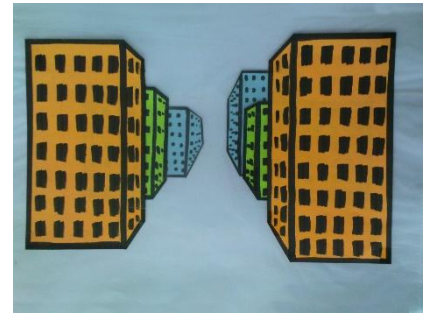
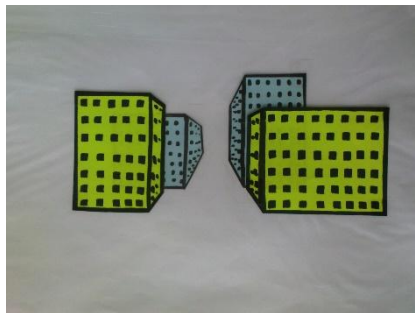
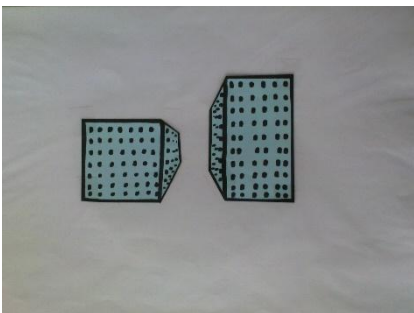
Лінійна перспектива. *Опис наочності:* вирізані дерева різного розміру, заламіновані, зі зворотної сторони приклеєно магнітну стрічку для магнітної дошки або двосторонній скотч для роботи на звичайній дошці.

Особливості застосування: На дошці намальовано рамку та лінію горизонту, відносно якої розміщуємо дерева. Таке ж завдання виконують учні, тим самим аналізують: закон перекриття; чим ближче дерева до лінії горизонту, тим вони менші; чим далі від нас дерева, тим вони вище по відношенню до аркуша паперу; низ дерев повинен починатися нижче лінії горизонту; види композиції в залежності від розміщення лінії горизонту; основні закони композиції.

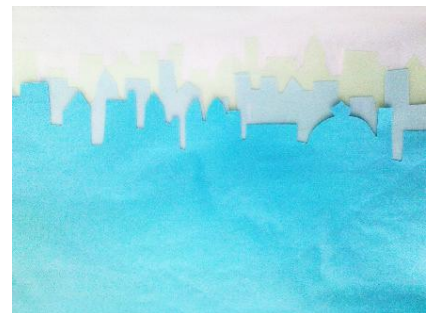
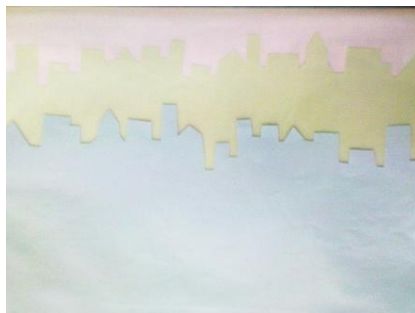
Перспектива вулиці. *Опис наочності:* будинки накреслені за законами лінійної перспективи. По два будинки прикріплено до окремого файлу. Для зручності файли можна прикріпити в тоненьку папку для файлів або з'єднати швидкозшивачем.

Особливості застосування: учні бачать два будинки, зображені за законами лінійної перспективи, потім накладаємо файл із зображенням ще двох будинків, які перекривають попередні і наступний файл із зображенням двох будинків на передньому плані. Учні аналізують розміщення їх відносно вулиці та у співвідношенні один з одним (закон перекриття). Візуально бачать, що будинки, які ближче до лінії горизонту, хоч і менші за розміром, але можуть бути вищі. Основний акцент вчитель робить на те, що будинки не повинні «находити» один на одного. Для цього піднімається файл із зображенням передніх будинків так, щоб їх низ накладався на будинки на наступному плані. Учні повинні самостійно проаналізувати, у чому помилка, як її виправити, описати як та де потрібно зобразити будинки, щоб не допустити такої помилки.

Силуетне місто. *Опис наочності:* Силуетом зображені три краєвиди міста, різні за висотою: передній план найнижчий, дальній – вищий. Кожен силует в окремому файлі. Для зручності файли можна прикріпити в тоненьку папку для файлів або з'єднати швидкозшивачем.

Особливості застосування: Учні візуально бачать закон перекриття, коли файли накладаються один на один. Якщо прибрати назад один файл, тобто

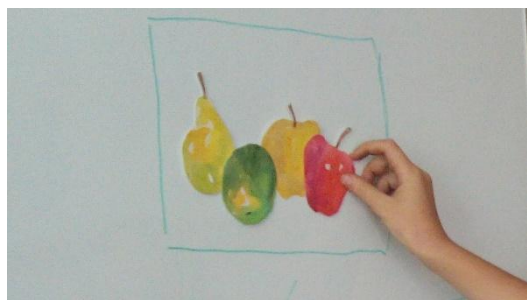
«підійти» ближче, то ми повністю бачимо наступний план, який до цього «ховався» за переднім планом. Учні аналізують це та усвідомлюють закон перекриття. За необхідності можна дати учням папку, щоб вони додатково роздивились та зробили власні висновки.

2. Використання рухливої наочності «Натюрморт: ракурс та композиція» також є вдалим як для школярів 1-4 класів (достатньо трьох предметів), так і учнів 6 класу при вивченні теми «Натюрморт» (від п'яти предметів і більше).

Натюрморт: ракурс та композиція. *Опис наочності:* Вирізані та заламіновані різні фрукти, овочі, ягоди, посуд (глечики, вази) з приклеєною на зворотній стороні магнітною стрічкою для магнітної дошки або двостороннім скотчем для роботи на звичайній дошці.

Особливості застосування: Перед учнями стоїть натюрморт. Вони дивляться на нього з різних місць: по центру, праворуч і ліворуч. Троє школярів розміщують предмети натюрмарту так, як бачать зі свого ракурсу. Таким чином всі учні класу аналізують, як змінюється ракурс в залежності від місця знаходження відносно натюрмарту. Така наочність допомагає повторити основні закони композиції: закон перекриття; чим далі від нас предмети, тим вони вище по відношенню до аркуша паперу; предмети не повинні бути занадто малі або занадто великі по відношенню до формату.

Аналізувати розміщення предметів відносно формату можна декількома способами: намалювати рамку, відносно якої учні розміщують предмети; розмістити предмети, а учні повинні накреслити раму.

3. Вивчаючи основні закони композиції, можна використовувати зображення, наприклад: рибок, медуз, пташок, метеликів, овочів і фруктів, дерев, будинків тощо. Доцільно використовувати меншу кількість предметів для молодших школярів та збільшувати кількість предметів для старших учнів.

Це використовується для повторення та аналізу основних законів композиції. Така наочність допомагає повторити основні закони композиції: розмір предметів відносно формату; визначення вертикального та горизонтального формату; створення зображення з одним композиційним центром, двома рівнозначними або одним головним, іншим другорядним композиційним центром; створення врівноваженої композиції; створення динамічної або статичної композиції.

4. Учні 1 класу знайомляться із основними та похідними кольорами, теплими та холодними за допомогою рухливої наочності «Живопис та кольорознавство». У 5 класі, вивчаючи «Живопис», її можна використати для актуалізації опорних знань. А збільшивши кількість відтінків – при вивченні властивостей кольорів.

Живопис та кольорознавство. *Опис наочності:* вирізані квітки різних кольорів та відтінків кольорового спектра заламіновані, зі зворотної сторони приклеєно магнітну стрічку для магнітної дошки або двосторонній скотч для роботи на звичайній дошці.

Особливості застосування: для повторення та аналізу кольорів та їх властивостей: на дошці розміщені основні кольори, між ними учні розташовують по одному кольору, що утворюється при змішуванні; на дошці розміщені основні кольори, між ними учні розташовують по три відтінки кольору з кожного боку; розділити кольори на дві групи: теплі та холодні; розмістити кольори в залежності від світлоти або насиченості.

5. Для ознайомлення у початковій школі із особливостями зображення емоцій знадобиться рухлива наочність «Портрет і міміка», пропорції тіла людини – «Людина у русі». Для учнів 6 класу – завдання буде складніше і з більшою деталізацією.

Людина у русі. *Опис наочності:* зображення фігури людини із пропорційних частин, які скріплені скобами степлера.

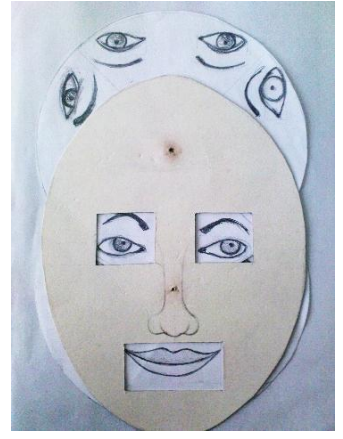
Особливості застосування: дозволяє візуально бачити, як, у залежності від зміни руху, змінюється положення тіла людини; спостерігати та аналізувати, як змінюється центр тяжіння, та «будувати» рухи таким чином, щоб центр тяжіння не змінювався і людина залишалась у врівноваженому стані.

Портрет та міміка. *Опис наочності:* пропорційне зображення обличчя людини із отворами, де мають бути очі та губи. Два кола, на яких зображено чотири емоційні стани очей і губ.

Особливості застосування: змінюючи вираз обличчя та емоційний стан людини, учні визначають характерні особливості виразу обличчя та міміки людини.

Це допомагає потім намалювати портрет друга, автопортрет чи портрет матусі (батька, бабусі, дідуся).

Фактура тварин. *Опис наочності:* із аркуша паперу силуетом вирізана тварина, під цим аркушем паперу однотонний картон, між ними – аркуш паперу із зображенням фактури тварини.

Особливості застосування: використовується наочність при вивченні теми «Фактура», завданням є показати, що інколи силуетного зображення недостатньо, воно може ввести в оману, а тому для повноти зображення потрібна фактура: кіт виявляється тигром, віслик – зеброю тощо.

Отже, наочні засоби навчання найбільш успішно вирішують наступні

дидактичні завдання: сприяють розвитку в учнів наочно-образного мислення; виступають в ролі засобу активізації уваги при засвоєнні будь-якого навчального матеріалу; сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності школярів; дозволяють конкретизувати теоретичні питання, які розглядаються; розширюють сферу практичних застосувань об'єктів, що розглядаються, які безпосередньо не можуть бути використані для спостереження на уроці; створюють можливості для моделювання явищ, що безпосередньо не спостерігаються; виступають у ролі методів стимулювання інтересу до учіння, створення установки на ефективне учіння; дозволяють в конкретизованій формі одержати інформацію про ступінь навчального матеріалу, сприяють розвитку художніх та творчих здібностей учнів.

Засоби наочності на уроках образотворчого мистецтва мають сприяти ефективному навчанню учнів 1-4 та 5-6 класів.

РОЗДІЛ III

ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-СЕРВІСІВ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ОЧНОГО НАВЧАННЯ

Мета уроків образотворчого мистецтва у 5-6 класах: цілісний та гармонійний розвиток успішної особистості засобами образотворчого мистецтва з метою застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях, особистісне зростання у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; залучення до культурних процесів в Україні; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, здатності до підприємливості й інноваційної діяльності, партнерської взаємодії. Вони спрямовані на пізнання різних видів та жанрів образотворчого мистецтва; інтерпретацію художніх образів, набуття досвіду емоційних переживань, вироблення ціннісного ставлення до мистецтва; розвиток художньо-образного, асоціативного мислення під час творчої діяльності в різних видах образотворчого мистецтва; пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту; використання інформаційного середовища у власній творчості й художній комунікації; набуття художньо-творчого досвіду; виховання естетичних ідеалів та ціннісних орієнтацій щодо образотворчого мистецтва та мистецької діяльності; розвиток здатності особистості використовувати набутий досвід мистецької діяльності у навчальних і життєвих ситуаціях, зокрема під час практичної, пізнавальної й творчої діяльності, сприймання, аналізу, інтерпретації творів мистецтва, участі у різних мистецьких заходах; у критичній оцінці на основі естетичних засад та аргументації своєї позиції щодо творів мистецтва, медіа й інтернет-ресурсів; у продукуванні креативних ідей та пропонуванні способів їхньої реалізації; в умінні трансформувати мистецькі знання у досвід діяльності виконання практичних і творчих завдань, естетизації середовища та корекції власного емоційного стану, задоволення власних творчих потреб.

Вчителі повинні йти в ногу з часом, щоб розуміти теперішніх дітей, які сприймають світ і себе в ньому по-іншому, вони вже не уявляють свого життя без гаджетів, легко знаходять будь-яку інформацію, але водночас не завжди можуть дати їй раду. А тому в освітньому процесі варто використовувати нові форми роботи, які сприяють підвищенню пізнавальної та творчої активності учнів, розвивають інформаційну грамотність (вміння працювати з джерелами, синтезувати інформацію), створюють умови для розкриття потенціалу, формування світогляду школярів, спонукатимуть їх до саморозвитку.

Анна Орлова зазначає, що добувачам освіти подобається дивитись відеоконтент. Можна зробити його не тільки цікавим, а й корисним у навчальні. Саме тому вчителю доречно створити YouTube-канал, на якому розміщувати

туторіали та відеоматеріали для уроку, які будуть корисними для здобувачів освіти.

Відеоматеріали мають ряд переваг:

- відео, на відміну від звичайного уроку у класі, можна поставити на паузу чи відмотати назад, що є особливо корисним для творчої діяльності;
- відеоурок школярі підлаштовують під свій темп роботи: учні, які працюють у швидкому темпі або вже мають знання з теми, можуть перемотувати відео вперед, тим самим економити час; учні, які працюють повільніше можуть натискати відео на паузу та працювати у зручному темпі;
- оптимальний час для відео 10 хвилин, а тому учні з більшою ймовірністю переглянуть відео, де коротко описано найголовніше з теми, ніж будуть читати навчальний матеріал, витрачаючи більше часу.

Туторіал – це відео з покроковою інструкцією. Його доречно використовувати на уроці, метою є виконання практичної роботи.

Відеолекція – це поєднання зображення із текстом або голосом лектора. Використовується при засвоєнні нового навчального матеріалу.

На сьогоднішній день для створення відео не обов'язково мати професійні камери, диктофон, штатив зі спеціальним освітленням тощо, достатньо звичайного телефону з камерою і трохи фантазії.

Для монтажу також не обов'язково використовувати професійні дорогі програми, достатньо завантажити безкоштовний відеоредактор, в якому можна обрізати та склеїти відео і додати аудіофайл.

Етапи створення туторіалу.

1. Визначення теми. Це найголовніше завдання. Подумати, що саме ви будете робити, що хочете показати, яку ідею плануєте донести до учнів – це основа, від якої буде залежати відео в цілому. Обов'язково детально продумати сценарій, тобто все, що будете показувати та розповідати у відео.

2. Визначення місця зйомки. Якщо немає професійного освітлення, потрібно обрати місце, в якому достатньо сонячного світла, і знімати відео при денному природньому освітленні.

3. Підготовка місця для зйомки. Можна використати штатив. Якщо його немає, то можна, наприклад, поставити книги або коробки, на них – лінійку (30-50 сантиметрів), а зверху – телефон: і горизонтальний штатив готовий.

4. Зйомка відео. Варіант 1: одразу коментувати і пояснювати під час зйомки. Варіант 2: спочатку просто записувати відео, а потім, переглядаючи його, написати текст у блокноті, після чого записати це на диктофон.

5. Монтаж відео. Монтаж дає можливість вирізати зайві кадри, склеїти різні частини відео, пришвидшувати його або сповільнювати, накладати запис тексту або музику і додавати різні ефекти та переходи.

Створені вчителем образотворчого мистецтва Анною Орловою відеолекції, туторіали можна використовувати під час дистанційного навчання. Наведемо **приклад туторіалів:**

- плейлист для учнів 5 класів, у якому 4 відеоуроки (<https://cutt.ly/unt0fdT>): «Орнамент», «Витинанка», «Графічний пейзаж», «Живопис»;

- плейлист для учнів 6 класів, у якому 5 відеоуроків (<https://cutt.ly/bnt0bYE>): «Інтер'єр: фронтальна перспектива», «Інтер'єр: кутова перспектива», «Натюрморт: яблуко», «Плановість у зображенні пейзажу», «Оригамі: журавлик»;

- плейлист для учнів 7 класів, у якому 3 відеоуроки (<https://cutt.ly/xnt0YAX>): «Підставка для телефону», «Підставка зарядки для телефону», «Архітектура міста».

На відміну від туторіалу, алгоритм створення відеолекції простіший: це схоже на створення презентації, тільки в іншій комп'ютерній програмі. На початковому етапі потрібно визначитись із темою та підготувати необхідний матеріал (зображення та текст). Другим етапом є робота у відеоредакторі: поєднання зображення, тексту, фрагментів відео, музики або голосу лектора тощо.

Приклади відеолекції з мистецтва:

- плейлист для учнів 8 класів, у якому 20 відеолекцій з описом та характеристикою різних стилів мистецтва <https://cutt.ly/Hnt0C4A>;

- плейлист для учнів 9 класів, у якому 2 відеолекції про модерн та постмодернізм <https://cutt.ly/5nt09VE>;

- плейлист для учнів 10 класів, у якому 12 відеолекцій з описом та характеристикою культурних регіонів світу <https://cutt.ly/6nt06ja>.

Анна Вікторівна звертає увагу на декілька нюансів, які варто враховувати під час організації освітнього процесу з образотворчого мистецтва за допомогою відеоуроків:

- при створенні відеолекції доречно використовувати більше зображень або фрагментів відео, ніж тексту;

- методи та прийоми, які ви використовуєте на уроці у школі для пояснення матеріалу, не завжди можуть бути вдалим у відеоуроці. І навпаки: туторіал дає можливість використати ті методи, які раніше здавались не ефективними, а у відеоуроці вони можуть допомогти розкрити матеріал учням у повній мірі;

- краще зберігає увагу динамічна зміна картинки, ніж статичне зображення;

- увага глядачів зосереджена 6 хвилин. За статистикою платформи YouTube, у середньому одне відео дивляться близько 10 хвилин. Тому краще знімати відео в цих часових рамках.

Платформа YouTube має ряд переваг:

- зручно розміщувати власні відео;

- можна створити плейлист із відео, розміщених на YouTube;

- використовувати фонотеку без порушення авторських прав;

- можна створити власний канал, на який можуть підписуватись учні.

Анна Орлова стверджує, що **відеоуроки (туторіали) та відеоматеріали до уроків (лекції)** можна використовувати не тільки під час дистанційного навчання, а й на уроках offline. Так, наприклад:

- переглянувши відео (туторіал) вдома, виконати додаткову практичну роботу, опанувати нові техніки образотворчого мистецтва та отримати нові теоретичні знання;

- якщо у деяких учнів з класу виникли труднощі із засвоєнням теоретичного матеріалу чи виконанням практичної роботи, можна дати їм, як домашнє завдання, переглянути відеурок (туторіал) та виконати практичне завдання у зручному для них темпі;

- переглянути відеолекцію на уроці з метою засвоєння нового навчального матеріалу, спостереження та аналізу творів мистецтва (візуальних: графіка, живопис, архітектура; аудіальних: музичні композиції; поєднання візуальних та аудіальних: театральні вистави, кінематограф тощо);

- доповнити набуті знання на уроці переглянувши вдома відеоматеріал як додаткове домашнє знання;

- перед опрацюванням нової теми дати учням самостійно ознайомитися із навчальним матеріалом, переглянувши відео вдома, що дає можливість на уроці на базі отриманих знань вивчати тему більш поглиблено.

Опановувати мистецький матеріал можна і за допомогою **коміксів**. Анна Вікторівна зазначає, що при створенні коміксу вдалим рішенням є вибір теми, яка важко засвоюється – це зосереджує увагу учнів та мотивує їх або теми, яка менш цікава школярам – це привертає увагу.

Переваги коміксів:

- учні залюбки читають комікси, і навчальні також;
- мотивують вивчати новий матеріал;
- у коміксах стисло описано найголовніше;
- розвивають власну творчість (на основі педагогічного коміксу школярі можуть створювати власні);
- виховують (під час аналізу, наприклад, вчинків героїв).

Комікс може бути і результатом проєктної діяльності учнів. Школярі можуть малювати в традиційний спосіб (удосконалюючи тим самим навички зображення емоцій людини та зображення її у повний зріст), а також створювати за допомогою інтернет-сервісу, наприклад, [storyboardthat.com](https://www.storyboardthat.com) (<https://www.storyboardthat.com>) [12].

На платформі [storyboardthat.com](https://www.storyboardthat.com) можна зробити розкадровку. Додати персонажів обираючи статть, вік, культуру, історичний період тощо. Також можна вибрати місце та фон для коміксу. Таким чином залишається додати хмари зі словами – і комікс готовий.

Пропонуємо приклади коміксів з образотворчого мистецтва, розроблених Анною Орловою: комікс «Захоплюючий світ перспективи: повітряна перспектива», 6 клас (<https://cutt.ly/VufK9RG>); комікс «Захоплюючий світ перспективи: лінійна перспектива», 6 клас (<https://cutt.ly/HufK60Z>).

Комікси та інтерактивні книги, які можуть включати у себе текст, зображення, аудіозаписи, відео, учні можуть створювати за допомогою інтернет-сервісу Book Creator (<https://bookcreator.com/>) [1, 11].

Book creator – це платформа для створення мультимедійної книги, яка відкриває широкий спектр можливостей для творчості вчителя. Вона дає можливість створити книгу, естетично оформити її та візуалізувати навчальний матеріал. Книга може складатись із тексту і зображення, як звичайна друківана

книга. Або, використовуючи більше можливостей платформи, можна створити інтерактивну книгу із відео, посиланнями, емоджі, аудіофайлами тощо [7].

Для спрощення роботи у цій платформі є багато шаблонів, розкадровок, готові макети книги, залишається тільки підставити свій текст або інші файли.

Функціональні можливості Book creator:

- написати тест;
- додати зображення (завантажити із інтернету або комп'ютера);
- створити фото за допомогою веб-камери;
- розмістити активне покликання чи QR-код;
- додати відео;
- розмістити аудіофайл або озвучити написаний текст, створивши аудіокнигу;
- додати документ, який можна завантажити;
- за допомогою інструментів створити власний малюнок;
- додати емоджі;
- створити комікс.

Анна Орлова зазначає, що, в залежності від теми уроку та завдання, можна створити різні види мультимедійної книги у Book creator. А саме:

- книга, де переважає текст;
- фотоальбом (наприклад, фотографії дизайну виробів);
- галерея (наприклад, картини художників);
- комікс;
- відеогалерея (схоже на плейлист, але з розширеними можливостями: додати текст, опис, коментарі, зображення тощо) <https://cutt.ly/1GS8aov>; їх поєднання (галерея+комікс <https://cutt.ly/ZGS3MMD>).

Важливим питанням уроків образотворчого мистецтва є аналіз-інтерпретація творів митців України та світу. Анна Вікторівна стверджує, що з метою зацікавлення учнів переглядом та аналізом творів мистецтва доречно проводити, особливо під час дистанційного навчання, **вебквести** або **відеоквести**.

Урок-квест – це урок, завданням якого є виконання дії навчального характеру для досягнення кінцевої мети. Квести бувають командними та індивідуальними. У закладах загальної середньої освіти доречно використовувати квести, в яких школярі об'єднуються у групи. Це сприяє розвитку комунікативних компетентностей. Під час дистанційного навчання можна використовувати індивідуальні квести [8].

Місцем проведення квестів може бути: клас, приміщення закладу, шкільного подвір'я закладу, музей, визначні місця міста/села тощо.

Етапи створення вебквесту або відеоквесту:

1. Визначення теми та мети. Можна обрати тему, яка важко засвоюється – це дасть можливість краще мотивувати учнів; або тему, яка менш цікава учням, що дозволить більше їх зацікавити. Також це може бути вивчення нового матеріалу або узагальнення та систематизація знань.

2. Визначення типу квесту. Тип квесту буде залежати від мети та віку учасників. Якщо метою є вивчення нового матеріалу, то основна увага буде зосереджена на зацікавленні інформації та спостереженні творів мистецтва. Якщо метою є узагальнення знань, то завдання будуть складніші та спрямовані на перевірку засвоєння знань учнями.

3. Визначення завдань та створення сюжету. Сюжет має зацікавлювати, бути інтригуючим та ігровим. Ефективним варіантом є створення вигаданої історії, яка ще більше занурює учнів у атмосферу творчості. Завдання мають бути ґрунтовані на загадках або містити зашифровані послання. Складнішим варіантом завдання є виконання експериментів, проведення дослідів або створення малюнку відповідної теми.

Ще Анна Орлова звертає увагу на доречність використання QR-кодів під час створення завдань для квестів:

- учні отримують QR-код, відскановують його і знайомляться з завданням;
- QR-код може бути посиланням на підказку, наприклад, відеоквест артмайстерня «Писанкарство» для учнів 5 класів (<https://cutt.ly/AufJ5CD>);
- QR-код може бути покликанням на онлайн-музей, наприклад, відеоквест артподорож «Прогулянка світовими музеями» для учнів 9 класів (<https://cutt.ly/MufKvBW>).

Але, не у всіх дітей є гаджети, за допомогою яких можна зчитати, тому разом з QR-кодом можна розмістити посилання, через яке учні побачать ту саму інформацію, що і через QR-код.

Анна Вікторівна впевнена, що вебквест вчить учнів працювати з інформацією, знаходити та використовувати інформаційні джерела та ресурси. При створенні вебквесту особливу увагу потрібно звертати на складність завдання. Якщо завдання будуть занадто легкі – учням це буде не цікаво, якщо завдання будуть занадто складні і діти не зрозуміють, як їх виконувати, то завдання взагалі не буде виконано, учні не пройдуть квест і не засвоять інформації.

Переваги вебквестів та відеоквестів:

- учні полюбляють загадки, а тому з більшою цікавістю будуть виконувати завдання квестів, ніж читати теорію та відповідати та тести;
- квести мотивують школярів досліджувати та самостійно вивчати матеріал;
- учні зосереджено спостерігають за творами мистецтва;
- завдання можна використовувати у будь-якому форматі навчання (online та offline).

Приклади вебквестів з образотворчого мистецтва Анни Орлової:

- квест-арткруз «Орнамент у мистецтві», 5 кл. (<https://cutt.ly/tufYiB0>);
- квест-артгалерея «Витинанка», 5 кл. (<https://cutt.ly/PufHhFZ>);
- квест-артсвітлиця «Натюрморт», 6 кл. (<https://cutt.ly/iufJvFR>);
- квест-артсалон «Портретний жанр», 6 кл. (<https://cutt.ly/xxTJA1C>);

- квест-артліс «Біонічна форма тварин», 6 кл. (<https://cutt.ly/yxTH3Bd>);
- квест-артстудія «Професія дизайнера», 7 кл. (<https://cutt.ly/5ufHI9u>);
- квест-артлабораторія «Винаходи дизайнерів», 7 кл.

(<https://cutt.ly/VufHC0p>);

- квест-артофіс «Дизайн візитки», 7 кл. (<https://cutt.ly/tufJpQO>);
- квест-артсвято «Вишиванковий день», 5-7 кл. (<https://cutt.ly/xufJZrQ>).

Приклади відеоквестів з образотворчого мистецтва Анни Орлової:

- відеоквест-артмайстерня «Писанкарство», 5 кл. (<https://cutt.ly/AufJ5CD>);
- відеоквест-артпарк «Анімалістичний жанр у скульптурі», 6 кл.

(<https://cutt.ly/int5gI1>);

- відеоквест-артмузей «Портрет у мистецтві», 6 кл.

(<https://cutt.ly/Ynt5xL9>);

- відеоквест-артподорож «Прогулянка світовими музеями», 9 кл.

(<https://cutt.ly/MufKvBW>).

Анна Вікторівна проводила анонімне опитування серед учнів щодо використання в освітньому процесі інтернет-сервісів. Для 96% учнів уроки були цікавими або дуже цікавими та корисними; емоції, які учні відчували: натхнення, радість, захоплення, спокій, зацікавлення, впевненість. Це свідчить, що використання вебквестів, відеоуроків та коміксів є ефективним для засвоєння учнями навчального матеріалу, зацікавлює їх самостійно розвиватися, позитивно впливає на емоційний стан.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bookcreator.com. URL: <https://bookcreator.com/>.
2. Вікторія КОНДРАТОВА, Анна ОРЛОВА Розвиток художніх та творчих здібностей учнів шляхом використання рухливої наочності на уроках образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої освіти / Педагогічний вісник. – 2021. – №1-2. – С. 121-125.
3. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
4. Державний стандарт початкової освіти (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>.
5. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
6. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
7. КОНДРАТОВА Вікторія, ОРЛОВА Анна, ЛИТВИНЕНКО Ольга. Особливості організації освітнього процесу в початкових класах з використанням інтернет-сервісів / Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти: Науково-методичний вісник № 57. – Кропивницький: КЗ «КОІПО імені Василя Сухомлинського», 2021. – С. 76-89.
8. КОНДРАТОВА Вікторія, ОРЛОВА Анна. Особливості реалізації мистецької освітньої галузі у 5-9 класах та проведення уроків образотворчого мистецтва в з використанням інтернет-сервісів / Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти: Науково-методичний вісник № 57. – Кропивницький: КЗ «КОІПО імені Василя Сухомлинського», 2021. – С. 289-301.
9. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету міністрів України від 14.12.2016 №988-р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>.
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235 «Про затвердження Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
11. Онлайн-редактор інтерактивних книг Book Creator. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jvDRZWdK8Tw>.
12. Програма для створення коміксів. URL: <https://www.storyboardthat.com/>.
13. Сафонова А. Забезпечення мотивації учнів на уроках образотворчого мистецтва. URL: <https://rozrobka.in.ua/zabezpechennya-motivaciyi-uchniv-na-urokah-obrazotvorchogo-mis.html>.

14. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я.
3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>.

15. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>.

16. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>.

ДЛЯ НОТАТОК

Мотивація школярів до творчої діяльності засобами образотворчого мистецтва

**Інформаційно-методичні матеріали
з досвіду роботи ОРЛОВОЇ Анни Вікторівни,
вчителя образотворчого мистецтва комунального закладу
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5»
Бобринецької міської ради Кіровоградської області**

Підписано до друку 21.06.2022 р.
Формат 60х84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк – принтер. Тираж – 100 прим.
Зам. № 386

КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», вул. Велика Перспективна, 39/63,
Кропивницький, 25006

Віддруковано в лабораторії інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу
КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», вул. Велика Перспективна, 39/63,
Кропивницький, 25006